

2020

Overvåking av hekkende sjøfugl i Vest-Agders sjøfuglreservater

Foto: Dette synet kan en dessverre ikke regne med å få sett i Vest-Agder i fremtiden. Kun et eneste par av tyvjo ble registrert her i 2020. Dette paret ble imidlertid foreviget på den gamle hekkeplassen på Hilletunga tilbake i 2012 © Finn Jørgensen

Av Knut Olsen

Norsk Ornitologisk Forening

Avdeling Vest-Agder

03.11.2020

Sammendrag

Denne rapporten oppsummerer resultatene fra overvåkingen som NOF-VA utførte i Vest-Agders sjøfuglreservater i 2020, rapporten bygger på samme mal som foregående år (2015, -16, -17/-18 og -19). Hekkebestand og hekkesuksess ble tallfestet i fylkets sjøfuglreservater. Rapporten omhandler primært forholdene i sjøfuglreservatene. Nesten halvparten av Vest-Agders totale sjøfuglbestand hekker imidlertid utenfor reservatene. Noen arter, som makrellterne og hettemåke, hekker nå kun utenfor reservatene. For de to sistnevnte artene har vi derfor medtatt en full oversikt over hekkeforekomsten i hele Vest-Agder i siste kapittel.

Årets sesong (2020) preges av dårlig hekketilslag for måkene og fortsatt nedgang i bestanden til de vanligste artene av måkefugl. Mye tyder på dårlig næringstilgang tidlig i sesongen, men at denne ble bedre utover sommeren. Som følge av dette ble ungeproduksjonen hos de tidligst hekkende artene, gråmåke og svartbak, den dårligste siden vi begynte med systematiske undersøkelser av hekkesuksess for 16 år siden. Sildemåken fikk derimot totalt sett den tredje beste ungeproduksjonen i løpet av disse 16 årene. Sildemåken hekker normalt to uker senere enn gråmåken, mye tyder også på at flere sildemåkekolonier hvor de siste ungene ikke var flygedyktige før langt ut i august. For fiskemåken var det nok en begredelig sesong. Kun 26 par gikk til hekking i sjøfuglreservatene og de klarte heller ikke i år å få en eneste unge kom på vingene her. Storparten av fiskemåkene i Vest-Agder hekker imidlertid i områder som ikke er vernet, og mange i nærhet til mennesker – for eksempel på hustak og industriområder. Det antas både at næringstilgangen og beskyttelse mot predasjon er bedre her. Denne delen av bestanden virker mer stabil og produserer flygedyktige unger i varierende grad. Vi har imidlertid heller dårlig kontroll på disse, bortsett fra i enkelte områder.

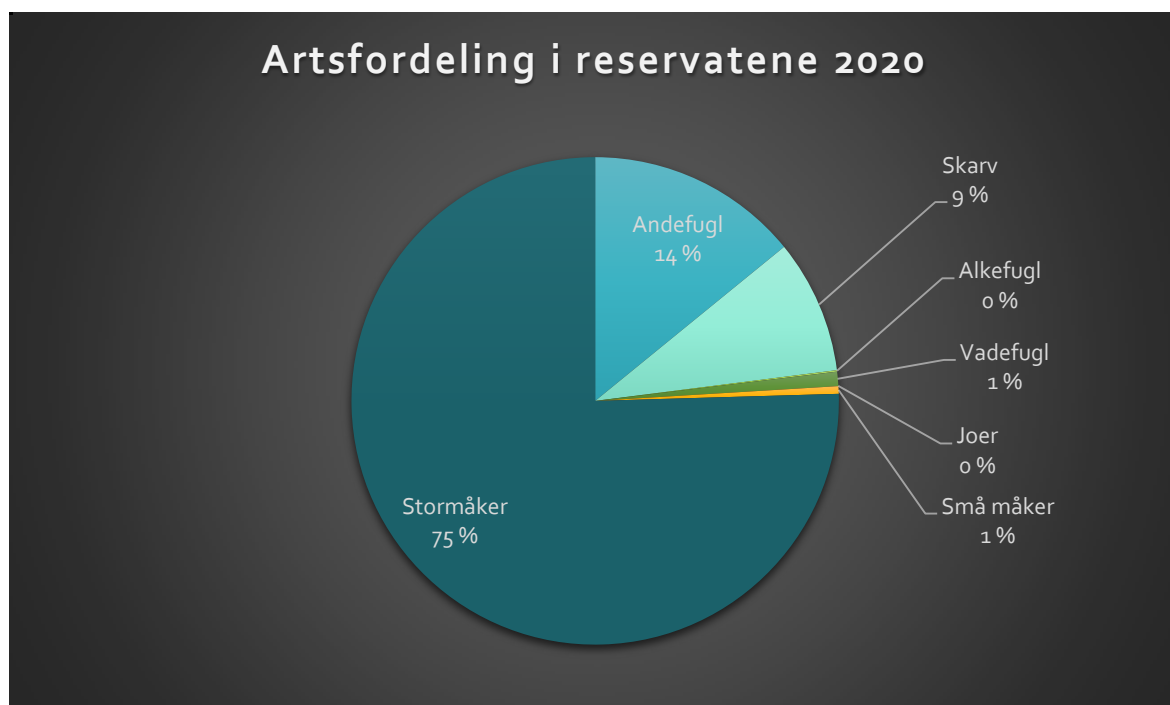
Når det gjelder de minste måkeartene, hettemåke og makrellterne, så er disse for lengst utgått som hekkefugler fra sjøfuglreservatene. Takket være god innsats av en rekke observatører så har vi likevel god kontroll på den gjenværende bestanden av disse artene, som nå nesten utelukkende hekker på svært små skjær i den indre skjærgård. Bestanden av begge artene har vært noenlunde stabil de aller siste årene, men er på et historisk bunnivå. Utbredelsen er også svært redusert i forhold til tidligere. Begge artene har imidlertid hatt en rekke gode hekkesesonger, så også i 2020, men foreløpig har dette ikke ført til verken bestandsvekst eller økt utbredelse.

Tyvjoen er helt på randen av utryddelse i Vest-Agder, det ser ut til at det nå kun er et eneste gjenværende hekkepar. For tredje år på rad ble det ingen produksjon av flygedyktige tyvjounger.

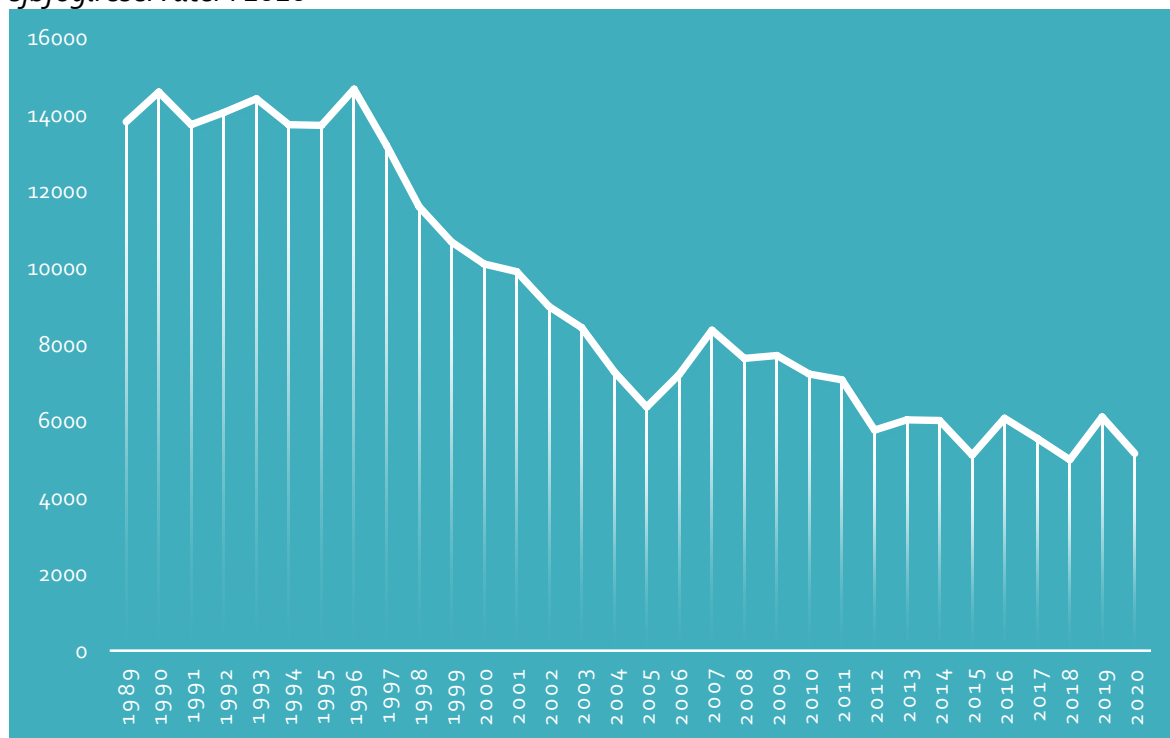
På den positive siden kommer begge artene av skarv: Storskarv (den sørlige underarten som også kalles mellomskarv) og toppskarv. Begge disse øker både i totalbestand og utbredelse. De to største mellomskarvkoloniene har imidlertid sluttet å vokse og stabilisert seg, trolig som en følge av tilpasning til næringsgrunnlaget i nærområdene til koloniene. Antall hekkeplasser for mellomskarv økte fra tre til fire i 2020 (to i sjøfuglreservater), mens toppskarven økte fra to til tre kjente hekkeplasser (to i sjøfuglreservater).

Grågåså har en høy bestand, og for sjøfuglreservatene ser vi nå at bestanden er i ferd med å stabilisere seg, etter 40 år med vekst. Totalt sett er imidlertid bestanden fremdeles i vekst og hekkeområdene utvides stadig, også innover i landet. Hvitkinngåså er på full fart inn fra

øst og befester sitt fotfeste i de østlige delene av fylket. Gravanda har stabil bestand Vest-Agder sett under ett, men hadde en litt dårligere sesong i sjøfuglreservatene enn de to foregående årene. Ærfuglen sliter mer. Særlig gjelder dette i kolonien på Rauna, som tradisjonelt har hatt over halvparten av bestanden i sjøfuglreservatene. Det er ikke gjennomført reirtellinger av ærfugl på Rauna de siste fire årene, men ungeproduksjonen på Lista er fulgt opp og denne har vært dårlig i flere år. Også i øvrige deler av fylket virket det å ha vært dårlig ungeproduksjon hos ærfuglen i 2020, men her mangler vi et godt datagrunnlag for å sammenlikne mellom år.

Figuren over viser fordelingen av de forskjellige typer sjøfugl som hekket i Vest-Agders sjøfuglreservater i 2020

Figuren over viser utviklingen til det totale antall sjøfugl som har hekket i Vest-Agders sjøfuglreservater de siste 32 årene. Enhet er antall par.

Etter et svært dårlig år i fjor var antallet hekkende tjeld i sjøfuglreservatene i 2020 igjen tilbake på samme nivå som de siste 10 årene. Bestanden er omkring 20 % lavere enn rundt årtusenskiftet, men virker å ha vært noenlunde stabil de siste 10-15 år – om en ser bort fra fjoråret.

Antall observasjoner av teist i hekkesesongen øker i Vest-Agder. Selv om konkrete hekkefunn mangler, så observeres det flere steder voksne teist gjennom hele sesongen og enkelte steder også ungfugl på sjøen fra midten av juli. Men bestanden er liten og det er usikkert hvor mange som er reelle hekkefugler og hvor mange som er omstreifende individer. I sjøfuglreservatene ble det den beste sesongen siden 1980-tallet: Til sammen sju individer ble registrert i fire forskjellige reservater.

Av lokale trusler i sjøfuglreservatene så er det fremdeles to problemer som er gjennomgående fra år til år:

- Ilandstigningsforbudet opphører altfor tidlig (15. juli). Folk som går på land etter denne dato tror at det er uproblematisk og klarer ofte ikke å se at de skremmer store mengder ikke flyvedyktige unger ut av sine territorier og ut på sjøen, hvorfra de er mer utsatt for predasjon og kan få problemer med å finne tilbake til sine foreldre.
- Overbeiting av får/sauer var også i 2020 problematisk i flere reservater. Det er helst fravær av tett og høy vegetasjon som fungerer som skjulested for egg og unger som er problematisk, ikke direkte tråkkskader av beitedyrene.

Det ble ikke registrert minkpredasjon i sjøfuglreservatene i 2020. Det betyr ikke at minken ikke forekommer i enkelte reservater, men noe stort problem har det tilsynelatende ikke vært her de siste årene. Annerledes er det i en del ikke vernede sjøfuglkolonier i den indre skjærgård (spesielt i ternekolonier), hvor minkpredasjon sannsynligvis fremdeles er problematisk.

Bakgrunn

På oppdrag fra fylkesmannen i Vest-Agder har NOF-VA siden 1996 hatt oppsyn med Vest-Agders sjøfuglreservater, bortsett fra de tre i Søgne kommune. Fra 2004 til 2013 hadde vi tilsvarende oppdrag for Statens Naturoppsyn (SNO), men Fylkesmannen kom tilbake som oppdragsgiver i 2014. For å sikre kontinuitet og bedre kvaliteten på overvåkingen ble det i 2005 besluttet å vinkle vår innsats over på standardisert overvåking av bestandsnivåer og hekkesuksess. Fra og med 2005 inkluderte vi også reservatene i Søgne kommune i overvåkingen. Målet med overvåkingen er å beholde kontinuiteten i de lange dataseriene vi har på bestandene, og etter hvert også på hekkesuksess. Videre forsøker vi å avdekke årsakssammenhenger, samt påpeke tiltak som kan bidra til at vi beholder livskraftige sjøfuglbestander. 2020 var den 16. sesongen med standardisert overvåking av bestandsstørrelser og hekkesuksess i Vest-Agders sjøfuglreservater.

Metoder og gjennomføring

Først og fremst tallfestes hekkebestanden av alle sjøfuglarter årlig i alle fylkets sjøfuglreservater. I tillegg forsøker vi å kvantifisere antall flygedyktige ungfugl, som et mål på hekkesuksess. Reirtellinger gjennomføres årlig i de reservatene som inngår i «Det nasjonale overvåkingsprosjektet for hekkende sjøfugl», samt i en del andre reservater der det er vanskelig å få oversikt over bestanden på annen måte. Ved reirtellinger fokuseres det først og fremst på måkefugler (og skarv), og i de store reservatene er det da bare de delene som måkene hekker på som undersøkes systematisk. I oversiktlige områder, med lite eller ingen vegetasjon, kan også reirtellinger utføres mer skånsomt ved å telle rugende fugler fra avstand. Selv om andre arter ofte er konsentrert omkring måkekoloniene, på grunn av

paraplyeffekten som måkene skaper ovenfor predatorer, kan det være spredte reir av arter som grågås, ærfugl og tjeld nesten hvor som helst. Disse blir da ikke fanget opp av reirtellingene. For tjeld og til dels grågås er det derfor i hovedsak observasjoner av stasjonære par, varslende fugler eller ungekull som gir grunnlag for bestandsestimatene. Ærfuglen er nok den vanskeligste arten å tallfeste hekkebestanden på. Bortsett fra mindre holmer og skjær, samt øyer som det gås fullstendig manngard over, så blir reirtallene for ærfugl for minimumstall å regne. Ærfugltallene er derfor i mange tilfeller også estimert på grunnlag av antall hunner med unger, eller rett og slett antall voksne fugl til stede i rugeperioden. Det mest brukte metoden for overvåking av ærfugl er telling av voksne hanner i eggleggingsfasen og tidlig i rugeperioden. Denne metoden er imidlertid kun brukbar dersom en teller større sammenhengende områder, og derfor ikke anvendbar for enkeltlokaliteter som med sjøfuglreservatene. I flere reservater blir hekkebestanden estimert ved hjelp av individtelling fra båt eller utkikkspunkter. Dette medfører minimale forstyrrelser, men disse estimatene blir mer usikre da antall fugl til stede i kolonien varierer sterkt. Dette forsøkes oppveiet ved at også disse koloniene reirtelles med noen års mellomrom for å kvalitetssikre bestandsestimatene. Hvilken metode som er brukt i hvert enkelt reservat er vist i vedlegg 1 til denne rapporten.

Bestandstakseringen blir i hovedsak gjennomført i slutten av rugeperioden, fra slutten av mai til begynnelsen av juni. Registrering av hekkesuksess blir avpasset etter hvilke arter som hekket i hvert enkelt reservat og etter sesongmessige variasjoner i hekketidspunkt. For de fleste arter vil dette ofte si i første halvdel av juli, men for sildemåkens del må en ofte vente til slutten av juli, eller enda senere, for å få et sikkert estimat på antall flygedyktige ungfugl. Også her er flere metoder brukt, tilpasset topografi og artsutvalg i hvert enkelt reservat. En enkelt fullstendig opptelling er mulig i oversiktlige reservater dersom hele kolonien har en noenlunde synkronisert hekking. Ofte er det nødvendig med flere tellinger for å få med arter som har forskjellig hekketidspunkt. I mange tilfeller brukes også ringmerking av unger for å anslå hekkesuksess. En ringmerker da et visst antall unger og registrerer senere hvor stor andel av de flyvedyktige ungene som har ring. Ofte kombinerer vi forskjellige metoder for å komme frem til et godt anslag på produksjon av ungfugl.

Tre sjøfuglreservater ble fra og med 2008 sesongen tatt inn i det nasjonale SEAPOP-prosjektet: Slettingen, Klovholmene og Rauna. På disse SEAPOP-lokalitetene har det også i 2020 foregått en utvidet overvåking av artene ærfugl, mellomskarv, gråmåke og sildemåke. I tillegg til bestandsutvikling og hekkesuksess overvåker vi her fenologi, kullstørrelser, voksenoverlevelse og næringsvalg.

All ringmerking ble koordinert gjennom en hovedansvarlig for de aktuelle reservatene, for å minimere forstyrrelse. Ringmerkingen blir benyttet som et hjelpemiddel til blant annet å fremskaffe data om hekkesuksess, rekruttering og voksenoverlevelse. Det blir brukt fargeringer slik at de merkede fuglene enkelt kan avleses på avstand senere. Avlesninger av voksne måker med fargeringer ble også i år prioritert høyt i koloniene.

Vi noterer også avvik fra normalt hekkeforløp, forstyrrelser, predasjon, funn av døde fugler og andre faktorer som kan gi oss mer kunnskap om hva som skjer med våre sjøfugler.

Hovedansvarlige for overvåkingen var:

Eldar Wrånes (Kristiansand kommune)

Thomas Bentsen (Lindesnes kommune)

Knut Olsen (Lyngdal, Farsund og Flekkefjord kommuner)

Resultater fra de enkelte sjøfuglreservatene

Etterfølgende tabellene viser detaljerte opplysninger om hekkebestanden i hvert enkelt sjøfuglreservat de siste 10 årene. Alle bestandstall er oppgitt som antall hekkende par. Der reirtellinger er utført tilsvarer et reir et par. Det betyr at ikke-hekkende voksenfugler ikke regnes med. Ved individtelling er så vil ikke-hekkende fugler telles med, på en annen side er det slik at i større kolonier vil det sjelden forekomme at alle individene er til stede samtidig. Erfaringstall tilsier at ved individtelling av måker og terner så må antallet ganges opp med 1,5 for å finne korrekt bestandstall. På grunn av store variasjoner er denne korreksjonsfaktoren bare brukbar dersom den brukes på mange summerte tellinger, ikke for enkelttelling av enkeltlokaliteter. Vi har derfor valgt å holde oss til den konservative tolkingen der to individer tilsvarer et par i de tallene som presenteres her, selv om dette åpenbart blir minimumsestimater.

Forklaring på kolonneoverskriftene i tabellene er som følger:

Ks=knoppsvane, **Gg**=grågås, **Kg**=kanadagås, **Hg**=hvitkinngås, **Ga**=gravand, **Æf**=ærfugl, **Sa**=siland, **Hh**=havhest, **Ss**=storskarv, **Ts**=toppskarv, **Gh**=gråhegre, **Te**=teist, **Tj**=tjeld, **Sl**=sandlo, **St**=strandsnipe, **Ty**=tyvjo, **Fm**=fiskemåke, **Gm**=gråmåke, **Sm**=sildemåke, **Sb**=svartbak, **Mt**=makrellterne

? i kolonnene betyr at arten trolig eller muligens har hekket i reservatet dette året, men at våre tellinger ikke fanget opp denne arten det aktuelle året.

+ bak tallet i summeringskolonnen betyr at dette er et minimumstall, fordi det sannsynligvis også hekker arter som ikke er fanget opp av våre tellinger.

Brattholmene (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Gh	Tj	Sb
2011	8	2	5		1
2012	8	1	4	1	2
2013	4	1	2		1
2014	7	3	1	1	2
2015	3+	?	2		1
2016	2	1			1
2017	3	2			1
2018	3	2			1
2019	3	2			1
2020	2	1			1

Siste rest av den store sildemåkekolonien (opp til 500 par midt på 1990-tallet) forsvant i 2010. Også gråhegrekolonien (minimum 10 par tidlig på 2000-tallet) har nå forsvunnet fra holmen, men disse har bare flyttet til den nærliggende Klovholmen. Bortsett fra et par svartbak og 1-2 par grågås så er dette reservatet tomt for hekkende sjøfugl. Verken grågås eller svartbak fikk frem unger her i år.

Revsund (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Sa	Tj	Fm	Sm	Sb	Mt
2011	10+	3	?		1	3		3	
2012	9+	3	?			2		3	1
2013	7+	3	?					4	
2014	8+	2	?		1	1		4	
2015	6	2	1					3	
2016	9+	1	?		1	2	1	4	
2017	10+	2	?		1	1	1	5	
2018	9+	1	?		1	2	1	4	
2019	52	3	40	1		3		5	
2020	9+	3	?			1		5	

Den store fiskemåke- og ternekolonien forsvant fra disse holmene i løpet av 1990-tallet. Eneste faste hekkefugler nå er enkelte fiskemåker, en håndfull par med svartbak, 1-3 par grågås, samt en del ærfugl. Ærfugltallet fra 2019 dreier seg om voksne hanner tidlig i hekkesesongen. Dette gir en indikasjon på at det hekker en del ærfugl på holmene, men det er neppe så mange reir her som antallet hanner tilsier. Grågåsa og svartbaken fikk frem unger i 2020, mens fiskemåkene hadde helt mislykket hekking.

Gåseholmen og Slettholmen (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	9+	?	?	1			1	7
2012	13+	5	?	1				7
2013	13+	?	?	?	2		1	10
2014	13+	2	?	2		1		8
2015	12+	?	2	1	1		1	7
2016	25	2	10	1		2	1	9
2017	20	4	2	1		1	1	11
2018	14+	2	?	2				10
2019	12+	3	3	?				6
2020	12+	3	?	1			1	7

Det hekket over 100 par fiskemåker og terner på disse to holmene tidlig på 1980-tallet, men siden har kolonien vært i kontinuerlig nedgang. Begge disse artene har nå forsvunnet helt. Svartbakbestanden i dette reservatet er noenlunde stabil og det hekker grågjess og ærfugl på holmene. Tjelden er noenlunde fast hekkefugl.

Terneholmen og Grønningen (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Hg	Æf	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	211+	1		?	?	26	137	38	9
2012	269+	?		?	1	23	190	44	11
2013	224+	?		?	1	20	140	50	13
2014	200+	?		?	1	22	116	50	11
2015	152	2		17	2	21	82	20	8
2016	291	2		6	2	15	224	34	8
2017	274+	?	1	1	1	12	214	28	17
2018	197	3	1	3	1	9	145	25	10
2019	146	1		3	1	9	112	14	6
2020	101+	?		4	2	6	61	16	12

Den eneste gjenværende kolonien av fiskemåke i Vest-Agders sjøfuglreservater finnes på den nordlige delen av Grønningen, men den minker fra år til år (fra nesten 150 par tidlig på 1990-tallet). Det ble ny bunnrekord i 2020, og heller ikke i 2020 klarte fiskemåkene å få unger på vingene. Sildemåken hadde en sterk bestandsnedgang i 2020, men produserte likevel bra med unger. Bestanden av gråmåke og svartbak er mer stabil og disse har jevnt over brukbar produksjon.

Oksø (Kristiansand kommune)

År	Sum	Ks	Gg	Ga	Æf	Sa	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	139+		?		?		?		73	55	11
2012	128+		13		?	1	2	2	66	32	12
2013	156+		6		?		3	4	92	31	20
2014	140+		10		?	2	2	4	71	35	16
2015	132		5	1	1	4	2	2	64	38	15
2016	135		5	1	7	1	2		80	22	17
2017	69+		8		?	?	?	1	28	19	13
2018	113	1	19	1	40	3	1		16	22	10
2019	47	1	3	1	21	1	1	1	2	5	11
2020	29+	1	10		?	2	1		3	4	8

Kolonien av sildemåke og gråmåke har brutt fullstendig sammen i dette reservatet (hele 300 par sildemåke og 85 par gråmåke i 2009). De siste seks årene har det ikke blitt produsert en eneste ungfugl av sildemåke. Også svartbaken har hatt dårlig produksjon i her i flere år, men går ikke fullt så dårlig som de to andre artene av stormåke. Andefuglene klarer seg tilsynelatende bedre: Det er gode bestander av grågås og ærfugl, og i tillegg hekker knoppsvane og siland.

Skjede (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	27+		?		9	4	14
2012	26+	1	?	3	6	3	13
2013	35+	1	?		12	3	19
2014	28+		?		8	4	16
2015	21+		?		3	3	15
2016	35		2		13	3	17
2017	25		1		7	5	12
2018	31	4	3		5	6	13
2019	20+	3	?		4	1	12
2020	22+	?	6		2	1	13

På 1980-tallet var det her en stor koloni av fiskemåker og terner (over 200 par). På 1990-tallet tok stormåkene over denne kolonien, og i dag er svartbaken den dominerende arten. Denne har en stabil bestand og har produsert bra med ungfugl. I 2020 kom det 10 svartbakunger på vingene her, mens gråmåke og sildemåke hadde mislykket hekking.

Store Lyngholmen (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Ga	Sa	Te	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	264+	1	?					2	244	10	7
2012	271+	3	?				2	2	251	8	5
2013	245+	2	?				2	1	226	9	5
2014	226+	1	?			1	2	1	205	13	3
2015	92+	1	?		1		2	4	77	5	2
2016	174+	?	?				2	3	159	6	4
2017	171+	?	9				2	2	145	8	5
2018	125+	?	?				2	2	112	4	5
2019	135	6	3	1	1		1	2	113	4	4
2020	140+	1	?				2	2	128	5	2

Sildemåkebestanden har gått nedover siden slutten av 1990-tallet, da det var over 1000 par. De siste tre årene ser vi imidlertid tegn på en stabilisering på et lavere nivå. Alle stormåkene hadde god produksjon i 2020, mens fiskemåkene hadde mislykket hekking. Det er helårsbeite på holmen, og lyng og einer er ryddet bort. Dette medfører lite skjul for reir og unger, særlig er dette negativt i år med dårlig næringstilgang. Det hekker en del grågås og ærfugl i reservatet, samt tjeld.

Herøya (Kristiansand kommune)

År	Sum	Ks	Gg	Ga	Sa	Gh	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	?					?	?	?	?	?	?
2012	9+	1	1			?	1	3	1	?	2
2013	10+					?	1	4	4	?	1
2014	?					?	?	?	?	?	
2015	3+					?	?	1		1	1
2016	10+		2			?	2	2		2	2
2017	7	1	2		1		1	1			1
2018	8	1	2	1			1	2			1
2019	5		4								1
2020	4		3					1			

En av de eldste store sildemåkekoloniene i Vest-Agder, med opptil 1000 hekkende par 1990-tallet. På innsiden var det i tidligere også en god fiskemåke og ternekoloni. På vestsiden av øya er det nå stort sett tomt for sjøfugl, mens det på innsiden av øya kun hekker noen enkeltpar av forskjellige arter. I 2020 ble det kun registrert et par av fiskemåke, disse fikk ikke frem unger. Kull av grågås registreres årlig, i 2020 ble tre ungekull registrert.

Songvaar, Hellersøya og Kubbøya (Kristiansand kommune)

År	Sum	Gg	Hg	Ga	Æf	Sa	Te	Tj	Ty	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	613+	?			?			?	1	?	550	25	37
2012	555+	?		1	?			?		4	510	24	16
2013	533+	?			?			?	1	2	480	29	21
2014	597+	?			?			?	1	1	550	27	18
2015	375+	?			?			?	1	2	340	10	22
2016	455+	?		1	?			?	1	?	420	11	22
2017	305+	?	4	1	?			?	1	1	250	27	21
2018	434	50	5	2	20	2	1	5	1	2	315	15	16
2019	592+	?	3	1	100		1	2	1	1	445	22	16
2020	437+	13	6	1	?		2	5			387	16	7

Sildemåkebestanden er god, men varierer fra år til år. Langtidstrenden er nedadgående.

Sildemåken produserte i 2020 minst 288 flyvedyktige unger, et middels resultat.

Fiskemåken er også her på vei ut og hekket for første gang ikke i 2020. Reservatet har ellers en variert fuglefauna, med gode bestander av grågås og ærfugl. Det faste tyvjoparet på Songvaar ser nå ut til å være borte. Gravand har etablert seg som en fast hekkefugl og i likhet med de tre foregående årene ble det registrert ungekull. Denne sesongen vokste imidlertid ikke gravandungene opp. Hvitkinngås er på full fart inn som hekkefugl. I år var det minst seks par, og 18 unger ble registrert. Teist ble observert for tredje år på rad.

To av fire unge teist som holdt til i Husebybukta på Øst-Lista juli-august 2020. Trolig var de klekt ut i nærheten.

© Tor Olsen

Valløy (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Hg	Ga	Æf	Te	Sa	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	288	5			3			4	1	258	5	12
2012	183	4		1	4			2	1	150	6	15
2013	69+	?		1	?			3	?	42	6	17
2014	80	1		1	1			3	1	50	6	17
2015	56+	?			?			2		32	6	16
2016	78+	?		1	?			2		51	6	18
2017	81+	?		1	?			2		52	9	17
2018	94+	8	1	1	?			2		60	7	15
2019	71+	?	2	1	?	2		1		51	4	10
2020	123	6	1	1	13		3	5	1	60	8	25

Etter nedgang ser sildemåkebestanden ut til å ha stabilisert seg omkring 50-60 par, det er imidlertid bare en brøkdel av nivået på begynnelsen av 1990-tallet (over 1100 par). Bra produksjon i 2020, 60 ungfugl av sildemåke ble registrert. Gråmåkebestanden er liten og svartbaken hekker først og fremst på Kollholman og Valløytaklan, hvor de fikk frem bra med unger i 2020. Gravanda er en noenlunde fast hekkefugl: Et engstelig par ble registrert i 2020, men vi vet ikke hvordan det gikk med eventuelle unger. Hvitkinngås har også kommet inn som hekkefugl: Et reir ble funnet på Kollholman i 2020, men hekkesuksess er ukjent.

Søndre Eggvær (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Ga	Æf	Sm	Sb
2011	7				5	2
2012	2					2
2013	2					2
2014	2					2
2015	0					
2016	1					1
2017	1					1
2018	1					1
2019	?					?
2020	9	2	1	2	2	2

Tidligere stormåkekoloni. Det har hekket svært lite sjøfugl her de siste 10 årene, reservatet er nok derfor litt dårlig undersøkt de senere år. I 2020 ble det imidlertid sjekket litt bedre og denne sjekken avslørte at det fremdeles hekker litt sjøfugl her.

Kjellingen inkl. Storskjær og Nordreskjær (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Hg	Ga	Æf	Te	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	99+	2			?		?		13	64	20
2012	117	2			4		1	1	21	62	26
2013	82+	?			?		?		8	56	18
2014	101+	?			3		1	1	9	66	21
2015	78	1			2		1	1	24	35	14
2016	87	1			1		1		26	40	18
2017	94	1			2		1		15	49	26
2018	98	2	1	1	15		3	1	14	45	16
2019	51				2		3		6	21	19
2020	87	2	1		4	1	2	1	23	33	20

Reservatet var tidligere dominert av sildemåke (nesten 400 par i de beste årene på 1980-tallet). Fremdeles hekker det måker i mindre antall på alle de tre holmene, og de siste 10 årene er det gråmåken som har gått mest ned. Antall sildemåker som går til hekking varierer mye fra år til år. Svartbaken er mer stabil. Det hekker litt gjess og ender, samt tjeld på de tre holmene. Det ble sett teist ved Storskjær i 2020, og det ble også funnet spor i form av drit og en mulig liggegrøp på land her.

Skjøringen (Lindesnes kommune)

År	Sum	Ty	Sm	Gm	Sb
2011	3+	1		2	?
2012	4	1		2	1
2013	4			2	2
2014	9	1		6	2
2015	6	1		4	1
2016	9	1		6	2
2017	6	1	1	2	2
2018	4			2	2
2019	1				1
2020	3		1	1	1

Kolonien, som var dominert av sildemåke, brøt sammen allerede i 1987. Siden har det nesten ikke hekket sjøfugl her. Det mest spesielle her er at tyvjo har hekket noenlunde regelmessig. De tre siste årene har imidlertid dette paret vært fraværende, og det ser derfor ut til at lokaliteten er permanent forlatt av tyvjoen. I tillegg har det vært et stabilt par tyvjo på den nordlige delen av øya, utenfor vernesonen. Dette paret var også til stede i 2020, dessverre så det ikke ut til at det ble noen hekking. Dette er nå Vest-Agders aller siste tyvjopar!

Store Vengesholmen (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	96+	9	?	?		32	47	8
2012	118	9	5	1		45	50	8
2013	136	7	7	2		60	50	10
2014	169	6	2	1		110	40	10
2015	127	3	3	2		80	30	9
2016	147	5	2	1		100	30	9
2017	175	2	2	1		125	30	15
2018	222+	?	11	4	2	150	40	15
2019	195	3	30	2		50	90	20
2020	240	12	18	3		100	90	17

Den enorme sildemåkekolonien (opp til 2500 par) brøt helt sammen på slutten av 1990-tallet og var nesten tom i 2004 og -05. Siden har måkene kommet tilbake, og trenden de siste 10 årene er oppgang for alle de tre artene av stormåke. Produksjonen i 2020 var god for sildemåke, med minst 100 flyvedyktige ungfugl. Gråmåke og svartbak hadde en heller dårlig sesong, det ble bare anslått omkring 10 flyvedyktige ungfugl av hver av disse artene. Reservatet er en viktig hekkeplass for grågås og ærfugl, men det er vanskeligere å følge opp produksjonen hos disse artene som går på sjøen med ungene.

Slettingen (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Ga	Æf	Sa	Te	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	165	2	1	4			2	1	96	53	6
2012	186	3	1	4			2	2	99	67	8
2013	194	3	1	1			3	1	84	94	7
2014	250	3	2	2			2		115	116	10
2015	207	2	1	3		1	2	1	101	88	8
2016	346	3	2	8			2		190	130	11
2017	379	6		7			3	1	229	118	15
2018	339	4	1	2			4	1	190	124	13
2019	213	4	1	12		1	2	3	86	94	10
2020	251	6		12	1		4	4	154	59	11

Kolonien er bare en brøkdel av størrelsen i forhold til storhetstiden (ca. 1100 par sildemåke på slutten av 1980-tallet), men kolonien har de siste 10 årene vært noenlunde stabil og alle de tre artene av stormåke produserer bra med unger de fleste år. I 2020 hadde sildemåken er svært godt år her, og produksjonen ble anslått til omkring 230 ungfugl basert på tellinger av ungfugler med og uten fargeringer. Gråmåken hadde en laber sesong, men et produksjonsanslag på minst 25 ungfugl. Dette kan ha sammenheng med at sildemåka hekker seinere enn gråmåka, og at tilgangen på næring så ut til å bli bedre utover i sesongen. Reservatet har en relativt variert hekkefuglfauna og et er bra med grågås og ærfugl her. Teisten ble ikke sett i 2020, men det ble sett en toppskarv som fløy ut fra et område med mye steinrøys. Kanskje blir dette en ny hekkelokalitet for denne arten?

Skotholmen (Lindesnes kommune)

År	Sum	Æf	Tj	Fm	Sb
2011	0				
2012	2	2			
2013	1			1	
2014	0				
2015	0				
2016	2	2			
2017	1			1	
2018	2	1		1	
2019	1				1
2020	2		1		1

Denne fiskemåke- og ternekolonien brøt sammen allerede på vernetidspunktet (omkring 1980) og siden har holmen stort sett vært tom. De siste to årene har et par med svartbak hekket, og i 2020 også et par tjeld..

Bjørnen (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Ga	Æf	Tj	Sm	Gm	Sb
2011	82+			?	?	30	50	2
2012	82+			?	?	30	50	2
2013	83+			?	?	30	50	3
2014	73+			?	?	20	50	3
2015	60+		1	?	1	15	40	3
2016	77	1		8	?	15	50	3
2017	53	2		7	1	10	30	3
2018	58	2		2	1	15	35	3
2019	54+	?		9	1	10	30	4
2020	53+	?		7	1	6	36	3

En liten blandingskoloni av stormåke. Gråmåkebestanden har vært noenlunde stabil de siste 10 årene, mens sildemåkebestanden er inne i en kontinuerlig nedgang. Hekkingen brøt fullstendig sammen her i 2020, og ikke en eneste ungfugl av noen sjøfuglart ble registrert.

Klovholmene (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Sa	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	242	1	11		2	2	166	53	7
2012	234+	1	8		?	1	177	41	6
2013	180+	1	?		?		135	40	4
2014	162		3	1	2	1	117	34	4
2015	61	1	2		2	1	28	23	4
2016	64	2	7		1	1	24	26	3
2017	74	3	4		1	1	35	27	3
2018	61+	3	?		1		26	28	3
2019	50+	?	?		1		18	28	3
2020	42	2	4		1		12	18	5

Disse to holmene har vært dominert av sildemåke i tre tiår, tidligere var det en stor makrellternekoloni her. Sildemåkebestanden kulminerte i 1996, med ca. 450 par. Siden har kolonien variert i størrelse, men det siste tiåret har utviklingen vært elendig. Alle arter er på vei ned og den tidligere kolonien er i ferd med å tømmes for sjøfugl. Hekkesuksessen i denne kolonien har jevnt over vært dårlig de siste årene. I 2020 ble det kun registrert sju ungfugl av gråmåke, mens de andre artene ikke fikk frem flyvedyktig avkom.

Kjorten (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Tj	Sm	Gm	Sb
2011	27+	?	?	1	10	8	8
2012	24+	1	?	?	5	10	8
2013	28+	?	?	?	10	12	6
2014	44	2	5	2	15	12	8
2015	34+	?	?	2	12	12	8
2016	109+	?	3	1	75	25	5
2017	38+	?	?	2	15	15	6
2018	39	2	6	1	13	10	7
2019	56+	2	?	3	30	15	6
2020	73+	?	11	1	33	23	5

Det har ikke vært noen stor måkekoloni etter at holmene ble vernet i 1980, men en blandingskoloni som så vidt var oppe i 150 par på slutten av 1980-årene. Fiskemåken forsvant som hekkefugl allerede på midten av 1980-tallet. Reservatet har en stabil bestand av hekkende sjøfugl, med en svak positiv langtidstrend for sildemåke. Hekkesuksessen var svært god for sildemåke i 2020, i likhet med de fire foregående årene.

Hummerholmen (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Sa	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	118+		?		2	1	60	40	15
2012	118+		?		2	1	60	40	15
2013	95+		?		?		40	40	15
2014	150		4		1		75	55	15
2015	115+		?		?		50	45	20
2016	168+		3		?		80	70	15
2017	142		1		1		80	40	20
2018	112	3	5	1	?	1	40	50	12
2019	110+	?	?		?	?	40	60	10
2020	120	1	5		1	1	60	40	12

Sjøfuglbestanden på Hummerholmen har vært nokså stabil her de siste 10 årene og hekkesuksessen har tradisjonelt vært god, men de siste to årene har hekkingen brutt fullstendig sammen. I 2020 ble det kun registrert to ungfugl av sildemåke, omkring 15 unge gråmåker og en ungfugl av svartbak. Året før var det like dårlig her. Noe er altså i ferd med å skje i dette reservatet, da de omkringliggende sjøfuglkoloniene har hatt normal produksjon.

Olavskjæran (Lindesnes kommune)

År	Sum	Æf	Tj	Sm	Gm	Sb
2011	14+	?	?	2	2	10
2012	12+	?	?	1	3	8
2013	10+	?	?	2	2	6
2014	14	4	1	2	2	5
2015	8+	?	1	1	1	5
2016	8+	1	?			7
2017	12+	?	1	2	2	7
2018	12+	3	?		2	7
2019	7+		?		1	6
2020	13	1	1		2	9

Skjærene hadde tidligere en liten fiskemåkekoloni, og enkelte år makrellterner. I en periode på slutten av 1990-tallet var det nesten tomt, men siden har svartbakene bygget opp en liten koloni. Sildemåke og gråmåke har også forsøkt å etablere seg, men uten at dette har slått til for sildemåkens del. Produksjonen var god for svartbak i 2020: Åtte unger kom på vingene.

Udvåre (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Te	Tj	Sm	Gm	Sb
2011	65+	?	?		?	35	5	25
2012	61+	?	?		1	35	5	20
2013	54+	?	?		?	30	6	18
2014	55+	?	?	1	1	30	8	15
2015	50+	?	?		?	25	10	15
2016	112	2	18		2	65	10	15
2017	72+	?	?		2	40	15	15
2018	61+	?	?		1	30	15	15
2019	60+	?	?		?	25	20	15
2020	91+	?	7	1	1	30	40	12

Opptil 750 par av forskjellige arter stormåke hekket her på slutten av 1980-tallet, men kolonien brøt sammen midt på 1990-tallet. Siden har bestanden vært lav, men noenlunde stabil for sildemåkens del. Gråmåken er i økning og i 2020 var det for første gang flere gråmåker enn sildemåker her. Langtidstrenden for svartbak er nedadgående. Hekkesuksessen var god hos sildemåkene i 2020, 25 ungfugl ble registrert den 7. august. Tellingene ble utført for seint til å si noe sikkert om hekkesuksessen til gråmåke og svartbak. Teist ble observert både 13. mai (2 individer) og 15. juni (et individ som kom ut fra land), den hekker trolig her. Øya er stor og ligger langt ute, noe som er årsaken til at vi har dårlig kontroll på grågjessene og ærfuglene i dette reservatet.

Agneskjæret (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Sa	Ss	Ts	Te	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	230	1	5		2	3		2	1	53	145	18
2012	217	2	3		9	4		2		61	114	22
2013	261	1	4		19	4		3		58	147	25
2014	344	8	16		43	7		2	1	79	166	22
2015	234	2	8		61	10	1	3		18	114	17
2016	407	2	32	1	112	7	1	3	1	39	187	22
2017	330	1	10		109	9		3		40	132	26
2018	298	1	13		104	9		3	1	33	112	22
2019	375	1	9		152	12		2		23	148	28
2020	366	3	9		139	14		3	2	53	110	33

Sildemåken har i noen år slitt med å opprettholde bestanden i denne kolonien, som var oppe i nesten 700 par på det meste. Men i 2020 fikk vi et oppsving og det ble produsert godt med ungfugl (omkring 50). Dette lover godt etter tre år med fullstendig hekkesvikt her. Gråmåke og svartbak klarer seg fremdeles godt og produserer brukbart. Både storskarv og toppskarv har gode bestander og produserer bra med unger. Holmen er viktig for ærfugl, men det har vært stor variasjon i antall reir fra år til år. Tjelden er stabil på lokaliteten, men vi har dessverre ikke kontroll på hekkesuksessen til denne.

Småskjæran (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Tj	Fm	Gm	Sb
2011	11+		?	?	5		6
2012	11+		?	?	5		6
2013	12+		?	?	6		6
2014	13		8	1			4
2015	7+		?	1		1	5
2016	16		6				10
2017	21		10	1			10
2018	17	2	8				7
2019	16	1	8	1			6
2020	19	?	11	1			7

En tidligere fiskemåke- og ternekoloni som er overtatt av svartbak. Fiskemåkene har nå flyttet over til det nærliggende Vestre Skjær - som ikke er vernet. I tillegg til svartbak er skjærene en god reirplass for ærfugl, hele 11 reir ble funnet her den 31. mai 2020.

Guleholmane (Lindesnes kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	22+		?	?			2	20
2012	22+		?	?			2	20
2013	22+		?	?			2	20
2014	27+		11	1				15
2015	26+	1	?	1		1	2	20
2016	43		4	1		1	5	32
2017	?		?	?		?	?	?
2018	31+		?	?		2	4	25
2019	36	1	12	1			3	19
2020	25+	?	3	1	2		3	16

Holmene hadde lenge en stor og stabil koloni av fiskemåke og makrellterne, men begge artene forsvant i løpet av 1990-tallet. Etter 22 års fravær av fiskemåke var det derfor positivt at det i 2020 var to par som ruget i reservatet. Svartbak-kolonien vokste frem i løpet av 1990-tallen, og har vært noenlunde stabil de siste 15 årene. Holmene er fremdeles en god reirplass for ærfugl. Reservatet ble dessverre ikke undersøkt med tanke på hekkesuksess i 2020.

Markøy (Lyngdal kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Sa	Hh	Tj	Sm	Gm	Sb
2011	132+	1	?	2	1	1	6	115	6
2012	121	1	5		2	1	7	101	4
2013	85	2	2			1	2	75	3
2014	47		2			1	1	42	1
2015	7						1	5	1
2016	5		2				1	1	1
2017	4		2		1	1			
2018	9		9						
2019	4		1	2					1
2020	1								1

Vest-Agders eneste hekkeplass for havhest, fra begynnelsen av 1990-tallet og frem til 2012. Markøy hadde tidligere også fylkets største gråmåkekoloni, opp til 600 par. På 2000-tallet har det meste gått dårlig her. Alle de hekkende måkene er nå borte, med unntak av et enslig par svartbak. Til og med grågåsa ser ut til å ha forsvunnet. Denne tidligere så store sjøfuglkolonien er nå helt borte, og vi har ingen forklaring på hvorfor.

Jakobs-, Lille- og Rundholmen (Farsund kommune)

År	Sum	Ks	Gg	Æf	Sa	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	132	1			2	2	2	73	51	1
2012	81			1	1	2	3	29	44	1
2013	50	1		1	1	2	1	12	31	1
2014	36				1	2	2	8	22	1
2015	24	1	2		2	2	1	5	10	1
2016	12	1			4	2			5	
2017	10		1		1	2	1	1	3	1
2018	5					2			3	
2019	8	1	2		1	1	2		1	
2020	6+	1	?		1	1	2			1

Frem til årtusenskiftet dominerte fiskemåke, hettemåke og makrellterne på disse holmene. Gråmåkene koloniserte for fullt i 2004, mens sildemåkene kom året etter. Reservatet var nærmest fullt av sildemåke og gråmåke fra 2006 til 2010. Siden har bestanden rast nedover og nå er det nesten tomt i reservatet. Enkelte fiskemåker forsøker seg fremdeles på hekking, men de har ikke klart å få frem unger her de siste seks årene. Bortsett fra to knoppsvaneunger ble det heller ikke i 2020 produsert en eneste unge hos de andre artene.

Skydskjær (Farsund kommune)

År	Sum	Gg	Æf	Tj	Sb
2011	1+		?		1
2012	2		1		1
2013	3	1	1		1
2014	2		1		1
2015	3		2		1
2016	3		2		1
2017	1+		?		1
2018	7		6		1
2019	6		5		1
2020	7		4	1	2

Skjæret ble i sin tid vernet på grunn av en makrellternekoloni, kolonien flyttet herfra allerede i 1985, men hekket år om annet frem til 2002. Siden har vi ikke hatt hekkende makrellterne her. Skydskjær har hatt lite hekkende fugl de siste 20 årene. I 2020 var det to svartbakpar som ruget, men for første gang vokste ikke ungene opp her. Et tjeldpar ble observert ved et par anledninger i 2020, men det ble ikke sett ruging.

Terneholmen (Farsund kommune)

År	Sum	Ks	Gg	Kg	Æf	Sa	Tj	St	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	90	1		1		4	1		1	33	42	7
2012	86	1				2	1	1	1	30	40	10
2013	105	1				1			1	41	55	6
2014	109	1			2	1	1		1	56	40	7
2015	111	1				1	1	1	2	62	37	6
2016	141					2	2	1	1	96	34	5
2017	146	1				2	1		1	67	67	7
2018	112					1	1		1	47	57	5
2019	111	1	2			2	1		1	62	35	7
2020	116	1	5				1		1	64	38	6

Bestanden av stormåker har vært i økning her det siste tiåret, men synes nå å ha stabilisert seg. Jevnt over produseres det bra med unger i dette reservatet, men i 2020 var det heller labert: Kun 14 ungfugl av sildemåke og 15 unge gråmåker ble telt opp på slutten av hekkesesongen. Svartbaken gikk det noe bedre for, minst 5 ungfugl ble registrert. Tjelden fikk også frem en flyvedyktig unge. Kanadagåsa forsvant i 2012, men de siste to årene har grågåsa begynt å hekke også her. Hele fem reir ble funnet i 2020, og tre kull med til sammen 13 unger vokste opp. For første gang ble det ikke funnet reir av siland i dette reservatet, silandreirene har i mange år vært sterkt utsatt for predasjon her.

Rauna (Farsund kommune)

År	Sum	Gg	Hg	Ga	Æf	Ss	Ts	Te	Tj	Sl	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	3384+	4	3	3	?	236	3		5	1	34	2700	360	35
2012	2646	4	2	1	348	252	8		6	1	6	1670	310	38
2013	3144	5		2	348	200	8		7		10	2240	290	34
2014	2632+	7	2	1	?	253	8		7	1	9	2025	290	29
2015	2623+	4	1	1	?	264	8		7	2	4	2050	250	32
2016	2965	5		1	310	254	11		6	1	7	2105	235	30
2017	2478+	3		2	?	284	11		7	1	7	1700	440	23
2018	2027+	2		3	?	231	10		7	1	2	1415	325	31
2019	3228+	2		4	?	273	17		6		2	2400	500	23
2020	2186+	3	3	2	?	273	31	1	8		2	1520	315	28

I over 20 år har Rauna vært den desidert viktigste sjøfuglkolonien i Vest-Agder, men det går dårlig for mange av hekkefuglene her. Sildemåkebestanden har vært i sterk nedgang siden årtusenskiftet (fra over 4000 par). Etter et lite oppsving i 2019, var bestanden igjen nede på omkring 1500 par. Det må legges til at hekkebestanden hos måker de siste fire årene kun er basert på individopptellinger i 10 prøvefelt, tallene er derfor heftet med større grad av usikkerhet enn de årene det har blitt foretatt fullstendig reirtelling av hele øya.

Produksjonen var imidlertid brukbar for mange av artene i 2020. Antall flyvedyktige ungfugl av sildemåke ble beregnet til 1098, altså 0,72 ungfugl per par. Hettemåke og terner har for lengst forsvunnet fra Rauna, fiskemåken er også i ferd med å forsvinne, mens gråmåke og svartbak klarer seg godt. Det samme gjelder for begge skarveartene. Toppskarven er fremdeles i økning, mens storskarven er stabil. Det ble produsert minst 40 ungfugl av toppskarv i 2020, og minst 430 ungfugl av storskarv. En teist med hekkeoppførsel ble sett den 30. mai og i slutten av juli ble det ved flere anledninger observert ungfugler (1-2) langt strendene innenfor Rauna. Disse ungene kan imidlertid også ha kommet fra Havika, hvor teisten trolig også hekker. Av lokale faktorer vil vi repetere at det er stort behov for å redusere beitetrykket på Rauna. Hele øya er sterkt nedbeitet, slik at det finnes lite skjul for reir og unger i hekketiden. I 2020 var det opptil 54 får (sauer og lam) på beite samtidig.

Rødholmene (Flekkefjord kommune)

År	Sum	Æf	Sa	Tj	Fm	Sm	Gm	Sb
2011	?	?	?	?	?	?	?	?
2012	9	4		1		1	1	2
2013	?	?	?	?		?	?	?
2014	?	?	?	?		?	?	?
2015	?	?	?	?		?	?	?
2016	12	6		1			3	2
2017	18	11	1		2		1	3
2018	28	20	1	1				6
2019	13	7					1	5
2020	30	12		1		1	6	10

De siste 20 årene er det stormåker og ærfugl i varierende antall som har dominert dette reservatet. Tidligere var det kolonier av fiskemåke og makrellterne. Både gråmåke- og svartbakbestanden hadde et lite oppsving denne sesongen, men reservatet ble dessverre ikke besøkt senere i sesongen for å sjekke hekkesuksess. Holmene ser fortsatt ut til å være en god hekkeplass for ærfugl.

Øvre og Nedre Svinholmen (Flekkefjord kommune)

År	Sum	Æf	Sa	Tj	Fm	Gm	Sb
2011	1+			1		?	
2012	4			1		3	
2013	4			1		3	
2014	3					2	1
2015	4		1			2	1
2016	8	1	1	1	2	2	1
2017	2			1		1	
2018	4			1	1	2	
2019	4		1		1	1	1
2020	3	1				2	

Etter at fiskemåkene og makrellternene forsvant fra disse holmene midt på 1990-tallet, har det vært lite hekkende sjøfugl her. Et tjeldpar og 1-3 gråmåkepar på den Nedre Svineholmen har stort sett vært standarden. Bortsett fra et par fiskemåke (i 2018) og et par svartbak (i 2019), har all hekking vært på Nedre Svineholmen. Observasjonene de siste årene er gjort fra båt eller fra fastlandet (Abelsnes).

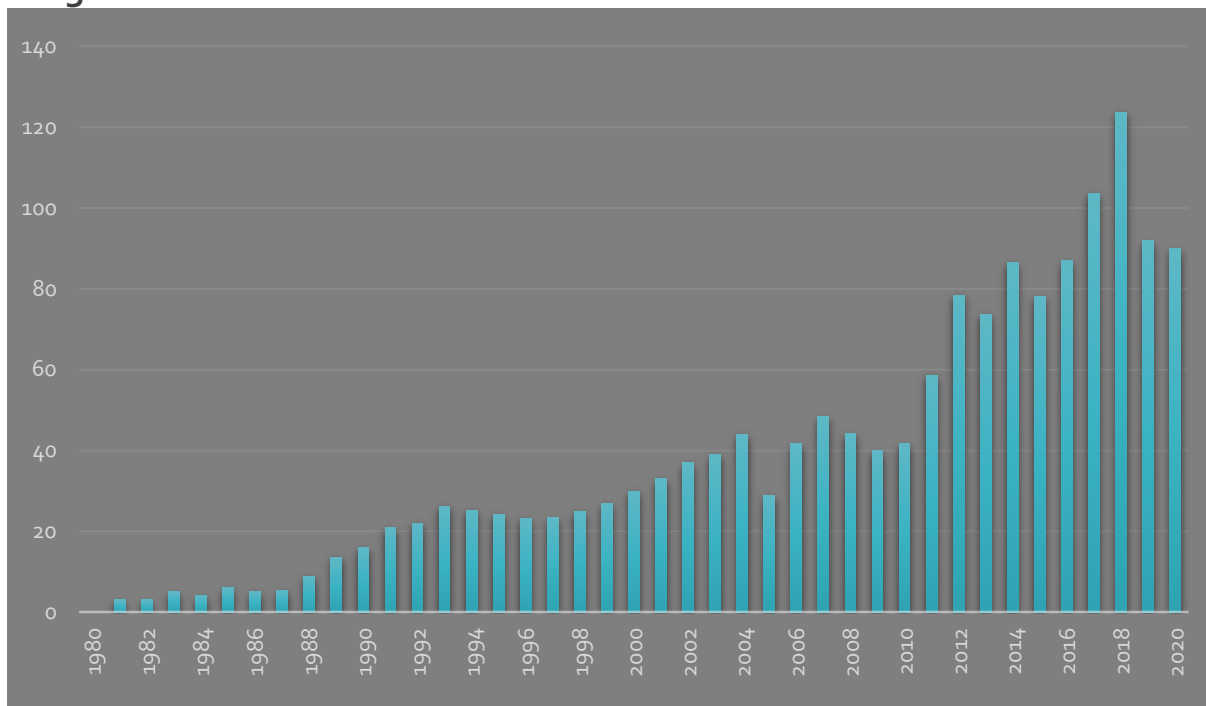

Svartbak er den mest utbredte hekkfuglen i Vest-Agders sjøfuglreservater. I 2020 hekket den i hele 30 av de 32 reservatene. Her er tre av svartbakene på Store Slettingen den 7. april 2020. © Finn Jørgensen

Bestandsutvikling for utvalgte arter

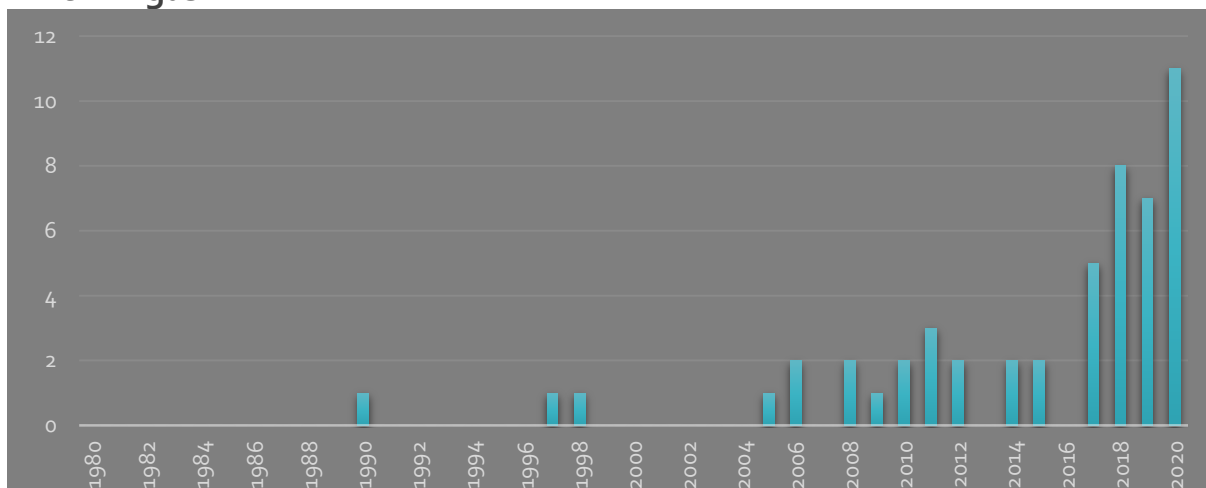
Her presenterer vi diagrammer over bestandsutviklingen for noen av de typiske hekkefuglene i Vest-Agders sjøfuglreservater. Diagrammene viser kun bestanden i de 32 sjøfuglreservatene. De fleste artene har også en betydelig bestand som hekker på ikke vernede lokaliteter, eller på lokaliteter som er underlagt annen type vern. I de reservatene der data mangler fra enkelte sesonger har vi bruk interpolerte verdier mellom år med kjente bestandsdata. Alle tall er oppgitt i antall par.

Grågås

Grågåsa ble først registrert i østre deler av Mandals skjærgård i 1981, samtidig etablerte en ferskvannshekkende bestand seg på Lista. Siden har grågåsa spredt seg langs hele kysten, hvor den hekker både i skjærgården og ved ferskvann. Totalbestanden i Vest-Agder ble anslått til 200-300 par for noen år siden og er trolig fremdeles i vekst. Grågåsa utvider nå hekkeområdene innover i landet, og flere par hekker nå ganske langt fra kysten – for eksempel i Eiken og Audnedal, over 40 km inn fra kystlinjen. Bestanden i sjøfuglreservatene viser imidlertid tegn på stabilisering de siste årene. Arten er funnet hekkende i hele 28 av 32 reservater og antallet hekkende grågås ligger nå i størrelsesorden 80-100 par.

Hvitkinngås

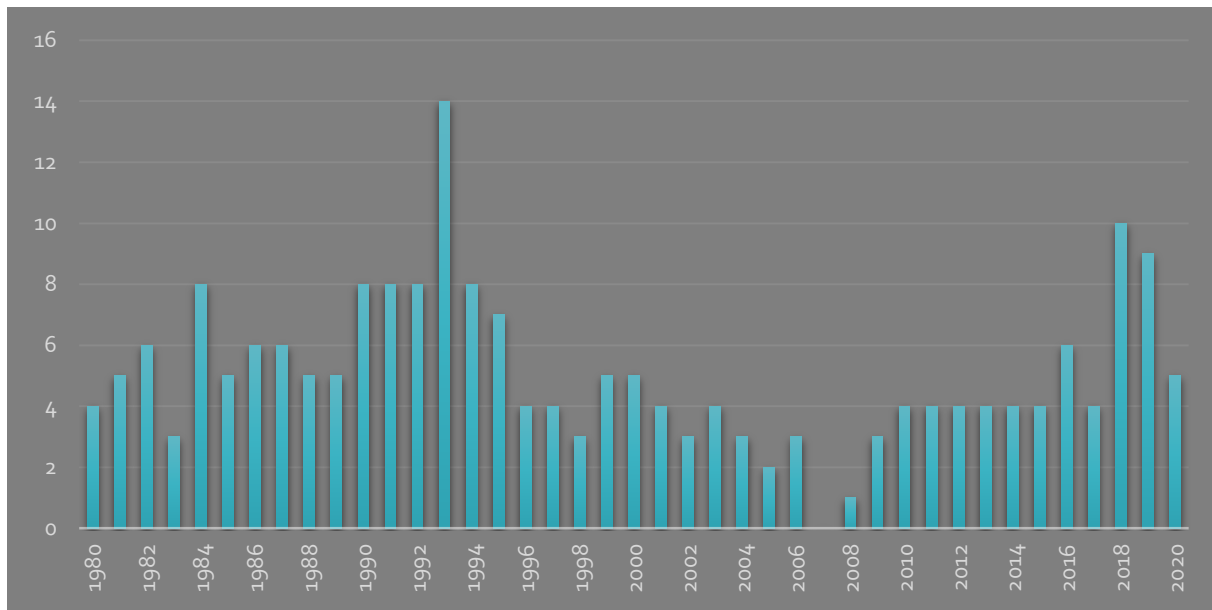

Det er gode bestander av hvitkinngås i begge våre nabofylker, men det har tatt overraskende lang tid for hvitkinngåsa å få fotfeste i Vest-Agder. De siste årene virker det imidlertid som at dette nå er i ferd med å skje, ikke overraskende først og fremst i den østre halvdel av fylket. 11 par ble registrert i sjøfuglreservatene i 2020. Av konkrete hekkinger i reservatene kan nevnes seks par med til sammen 18 unger ved Songvaar, Hellersøya og Kubbøya, samt et reir på Kollholman (Valløy).

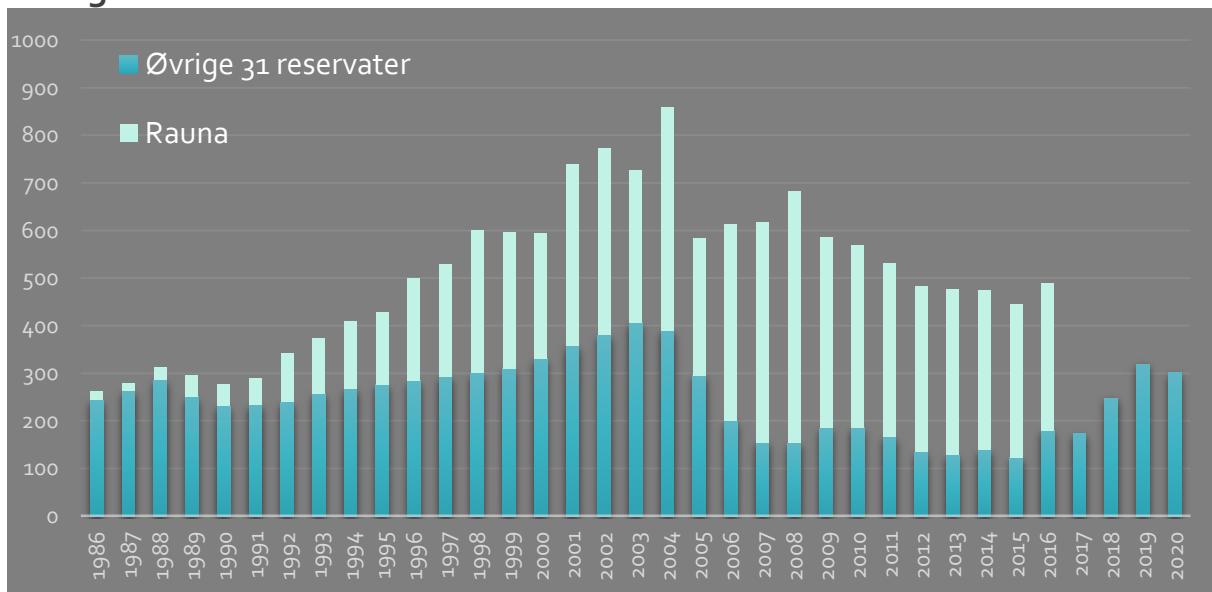
Hvitkinngåsa er i økning og hekker nå flere steder i Vest-Agders skjærgård. Her er et par med fem store unger på Vestre Grønningen den 24. juli 2020. © Børge Mørkve-Simonsen

Gravand

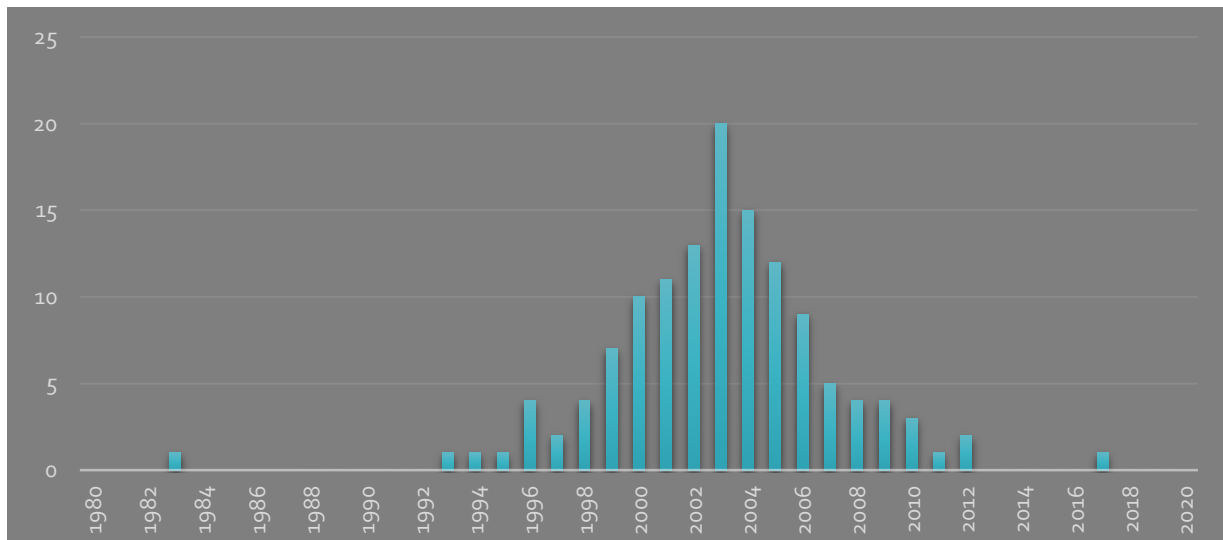
Etter to gode år var gravandbestanden i sjøfuglreservatene tilbake på et mer normalt nivå i 2020. Det ble kun registrert tre ungekull i 2020: Et par med ni unger på Hellersøya den 1. juli, men ti dager senere hadde dette paret tilsynelatende mistet ungene. På Rauna var det to par med til sammen 17 unger, og 11 av disse vokste opp. Totalbestanden av gravand i Vest-Agder ble anslått til 73-84 par i perioden 2012-15, hvorav 80 % på Lista – og bestanden har trolig vært ganske stabil over lengre tid (*Olsen 2015*).

Ærfugl

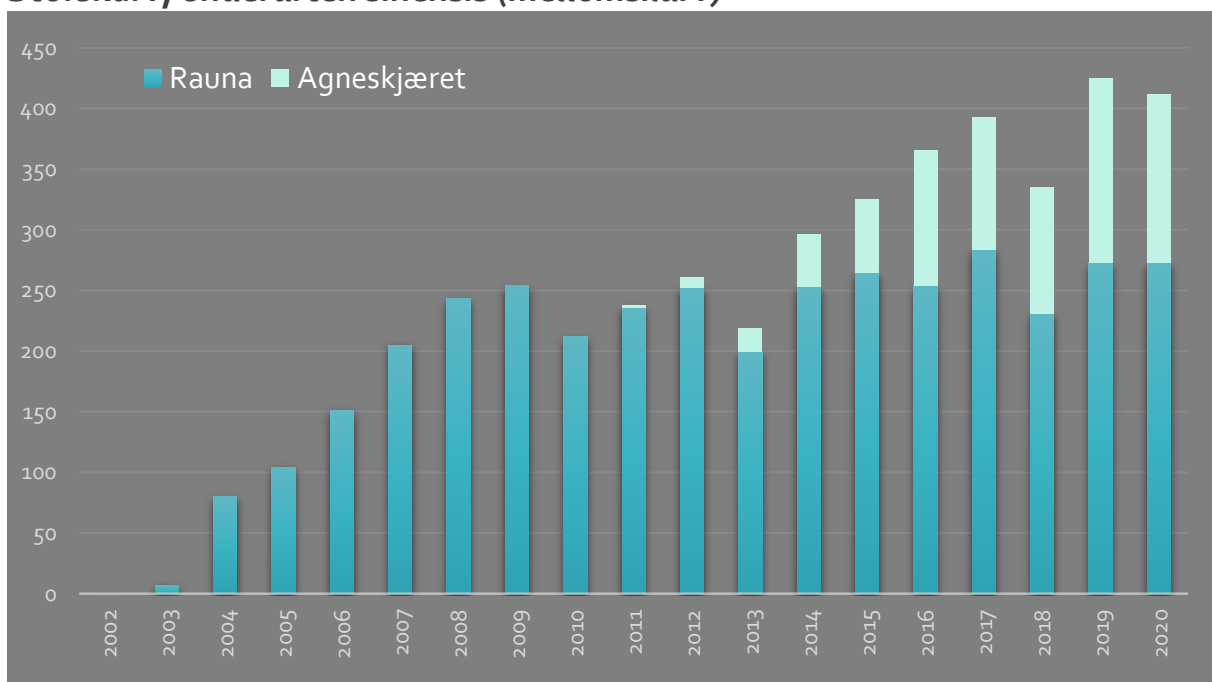
Diagrammet for ærfugl er mer usikkert enn for de andre artene som presenteres her, siden det i mange reservater har gått mange år mellom hver gang ærfuglbestanden er tallfestet. Det er derfor mange tall som er interpolert frem over relativt lange perioder. Det er også brukt forskjellige metoder for å tallfeste ærfugl, både tellinger av hanner, hunner, ungekull og reir inngår i tallmaterialet. Frem til og med 1985 er tallmaterialet så svakt at vi har utelatt disse årene fra diagrammet. Den beste ærfuglserien er fra Rauna, hvor det er gjennomført fullstendige reirtellinger årlig, bortsett fra i 2010-11, 2014-15 og 2017-20. Ærfuglbestanden er i tilbakegang på Rauna, men hvor stor tilbakegangen har vært de siste årene vil ikke bli kjent før neste reirtelling utføres her, forhåpentligvis i 2021. Vi anslår at ærfuglbestanden i sjøfuglreservatene, inkludert Rauna, nå ligger i størrelsesorden 400-500 par.

Havhest

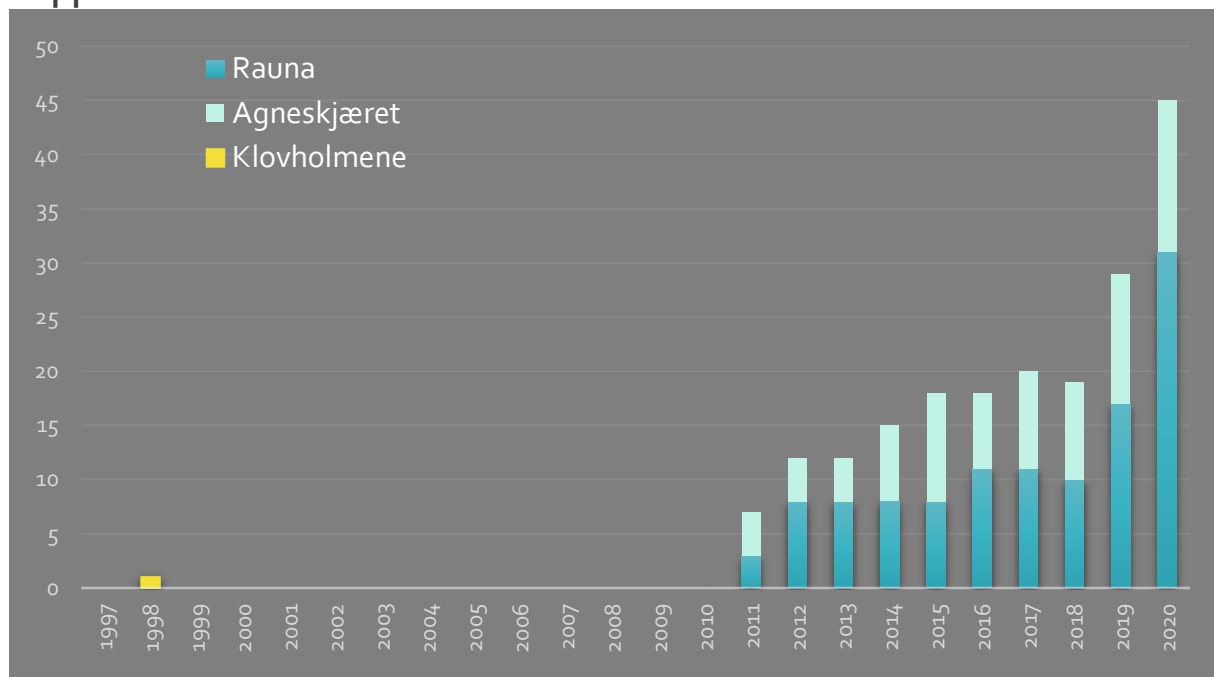
Havhesten har kun hekket på Markøy. Det ble sett havhest her allerede i 1983, men den ble først konstatert hekkende i 1993. Siden vokste bestanden frem til 2003 (20 par), for deretter å avta like raskt. Det ble ikke produsert flyvedyktige unger av havhest etter 2005, etter syv år uten produksjon takket de siste havhestene for seg i 2012. Uventet var det derfor å registrere at et par var tilbake her i 2017, hvor de tilsynelatende ruget på samme reirhyll som det første paret i 1993. De tre siste årene har det dessverre igjen vært tomt for havhest på Markøy. Havhesten er i sterk tilbakegang i hele Norge, ikke mist i vårt nabofylke Rogaland. Vi regner det derfor som lite sannsynlig at denne arten skal på fotfeste i Vest-Agder igjen.

Storskarv, *underarten sinensis (mellomskarv)*

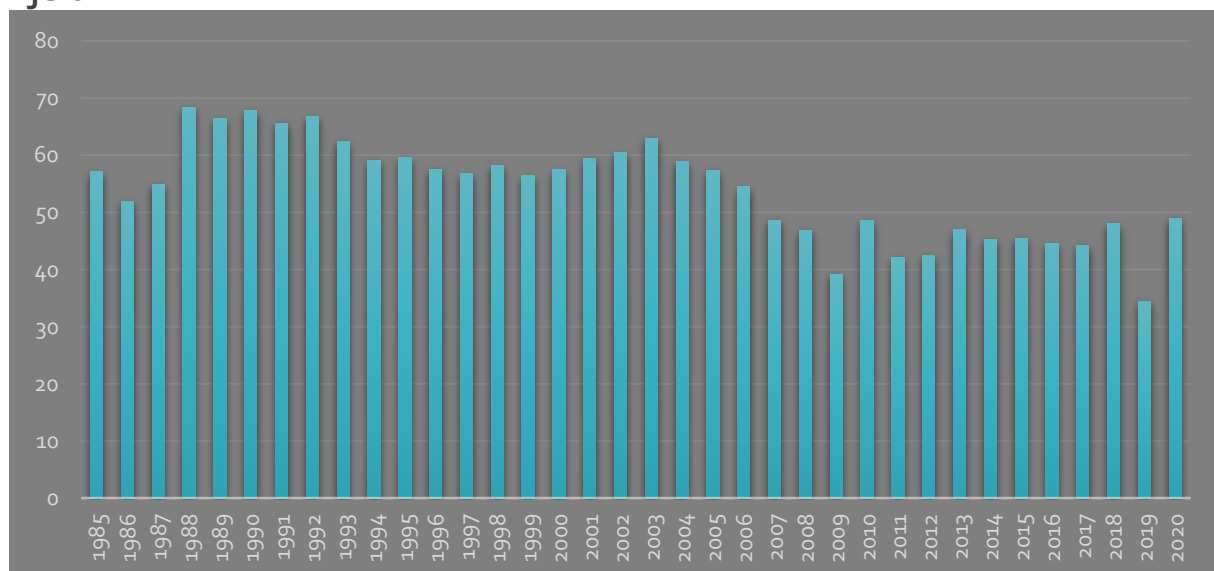
Mellomskarven koloniserte Rauna i 2003, bestanden her vokste raskt og har deretter stabilisert seg. Agneskjæret ble kolonisert i 2011 og også denne kolonien ser nå ut til å stabilisere seg. Utenom sjøfuglreservatene finnes det en to kolonier: På Indre Grønningen i Kristiansand ble kolonien etablert i 2017 og vokste til 56 reir i 2019. (Foreløpig ingen tilgjengelige tall fra 2020.) Den siste nyetableringen er på Eids-Stangholmen i Søgne, hvor seks par etablerte seg i 2020. De fire storskarvkoloniene i Vest-Agder ligger nå helt jevnt fordelt fra øst til vest i fylket.

Toppskarv

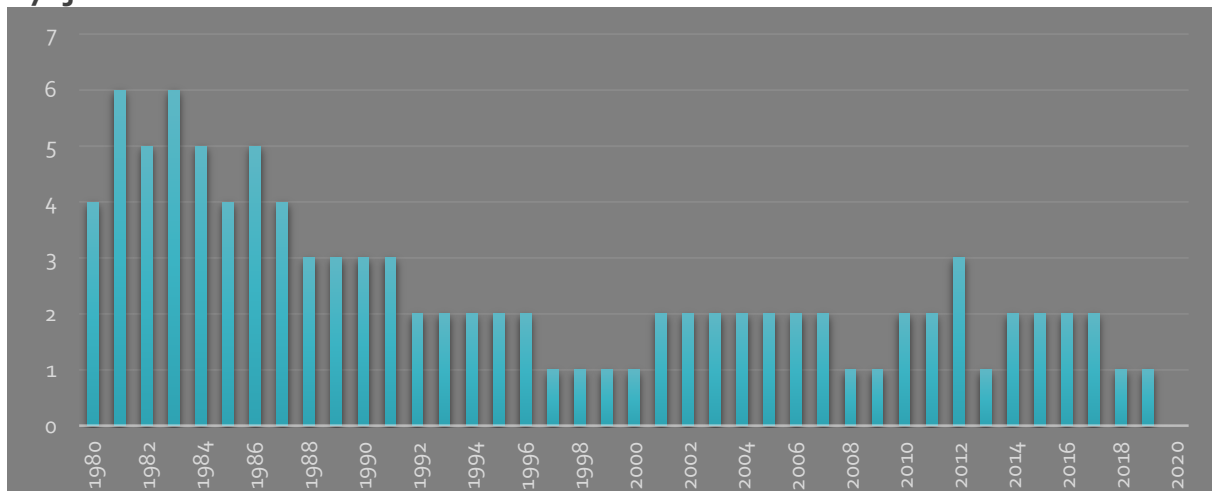
Første hekking i Vest-Agder var på Klovholmene i 1998, til tross for at det vokste opp to unger så ble det med dette ene året her. Toppskarven begynte å hekke på Rauna og Agneskjæret i 2011. Begge lokaliteter har begrenset med hekkemuligheter for denne arten som helst vil legge reirene skjult i storsteinet ur eller fjellsprekker. På Agneskjæret ligger flere av reirene nesten helt åpent på fjellhyller, mens toppskarvene på Rauna stort sett har hekket i kunstige hus laget av drivved og stein. Etter at grunneierne ødela alle toppskarvhusene på Rauna i 2018, ser det ut til at toppskarven har klart å finne naturlige reirplasser mellom store steiner. Bestanden er fremdeles i vekst på begge lokalitetene: Det var 14 reir på Agneskjæret og 31 reir på Rauna i 2020. Ellers ble det funnet et reir på Revøy i Farsund i 2020, dette var det første sikre hekkefunnet utenfor sjøfuglreservatene.

Tjeld

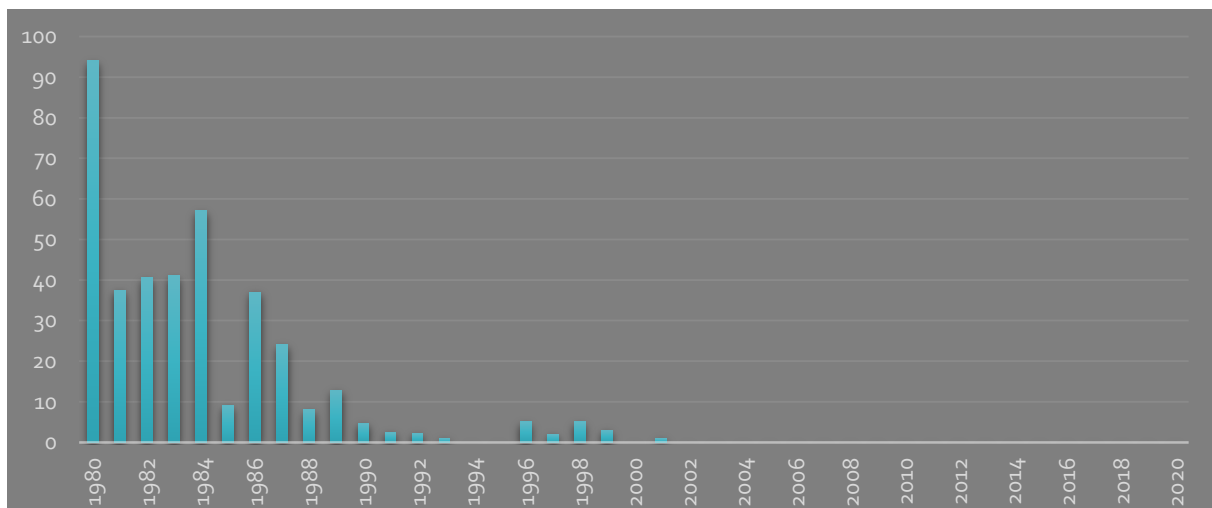
Fra Mandal og Lindesnes har vi ikke data fra før 1985, diagrammet viser derfor bare fra 1985 og fremover. Trenden for bestanden i sjøfuglreservatene har vært svakt nedadgående siden slutten av 1980-tallet. Etter en dårlig sesong i 2019 (som delvis kan skyldes mangelfulle undersøkelser) så var en i 2020 tilbake på normalen for det siste tiåret. 49 par ble registrert denne sesongen.

Tyvjo

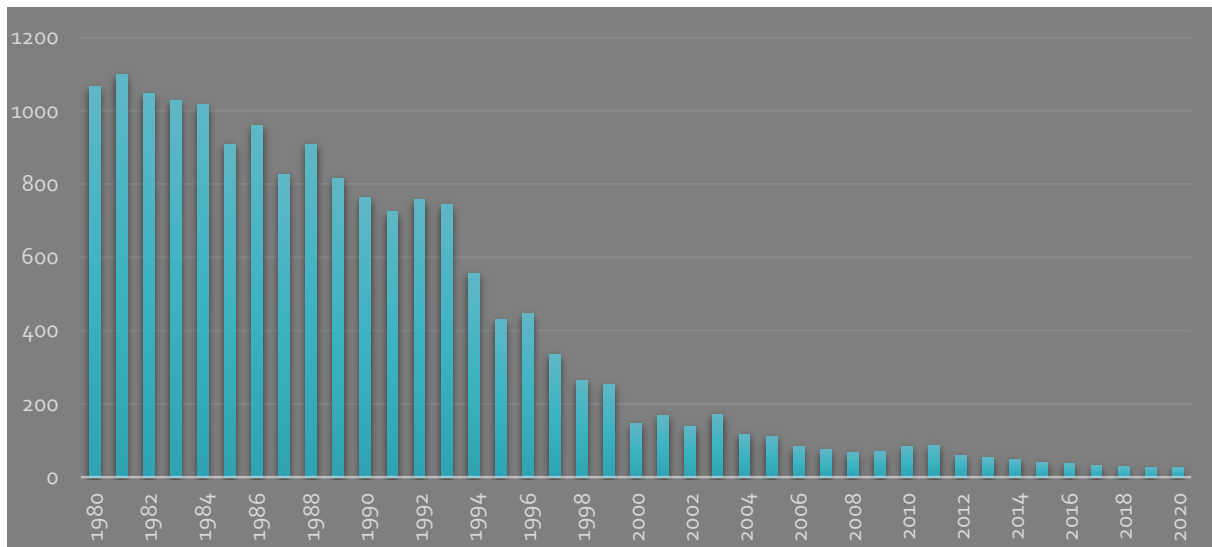
Ved vernetidspunkt hekket tyvjoen på Songvaar (opptil 2 par), Søndre Eggvær (opptil 2 par), Skjøringen og Slettingen. Fra 1993 og fremover har det vært et årvisst par på Songvaar, mens paret som hekker i sjøfuglreservatet på Skjøringen har vært litt til og fra. Det har vært et mer stabilt par på den nordre delen av Skjøringen, utenfor reservatet. De to siste sesongene har vært begredelige: I 2019 var det ingen hekking, verken i sjøfuglreservatene eller på andre lokaliteter. Kun et individ ble sett nær den tradisjonelle hekkeplassen på Songvaar og i hele Mandalsskjærgården ble det bare sett et ikke-hekkende par. 2020 var enda dårligere: Kun et eneste par ble observert i Vest-Agder, på den nordlige delen av Skjøringen. Det er usikkert om disse gjorde hekkforsøk, men de fikk i hvert fall ikke unger på vingene. Dette nå er det siste tyvjoparet i Vest-Agder, og dessverre bare et spørsmål om tid før arten er helt utryddet fra denne delen av landet.

Hettemåke

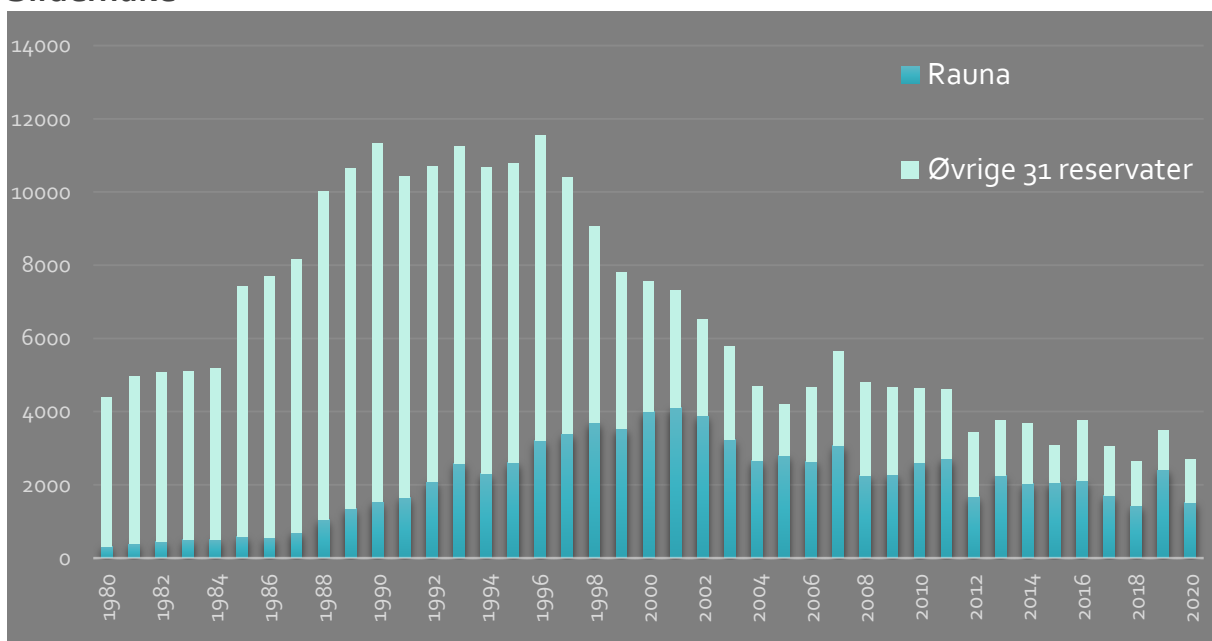
På 1980-tallet hekket hettemåken i en del sjøfuglreservater i Kristiansand, Farsund og Flekkefjord. Det er nå hele 20 år siden denne arten hekket for siste gang i sjøfuglreservatene. Stort bedre har det ikke gått dersom en ser på totalbestanden i hele fylket: Arten har utgått som hekkefugl fra hele vestre og midte delen av fylket og finnes nå bare på noen ytterst få lokaliteter i Kristiansand kommune. 61 par ble registrert hekkende i Kristiansand i 2020. Dette er omtrent det samme som de to foregående sesongene, det var omkring 60 par både i 2018 og 2019 (nye opplysninger har tilkommet etter at 2019 rapporten ble ferdigstilt). Sammenliknet med totaltellingen i 1993 (1016 par) er det imidlertid klart at tilbakegangen på lengre sikt har vært enorm. Hettemåken står i fare for å bli den neste måkefuglen som forsvinner helt som hekkefugl fra Vest-Agder. Se siste kapittel i denne rapporten for detaljer om forekomsten i 2020.

Fiskemåke

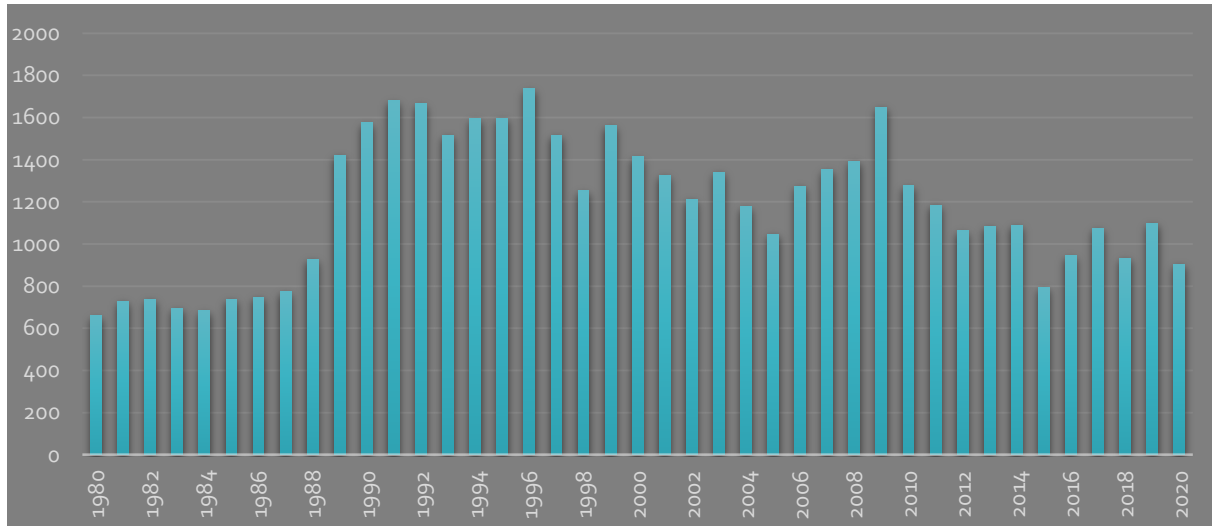
Fiskemåken vil trolig også være borte fra sjøfuglreservatene i løpet av få år. Ingen ting tyder på at nedgangen skal stoppe. I 2020 ble det kun registrert 26 par, samme som året før. Bestandsreduksjonen siden vernetidspunkt er på over 97 %. Det eneste sjøfuglreservatet som har hatt noe som likner på en koloni de siste årene er Grønningen, her har bestanden rast ned fra 30-40 par for 10 år siden til bare seks i 2020. Ellers er det bare registrert 1-4 par i 12 andre reservater. Det må riktignok nevnes at det fremdeles hekker en god del fiskemåker i områder som ikke er vernet. Ofte i nærhet til mennesker, både i indre skjærgård og i mer urbane miljøer.

Sildemåke

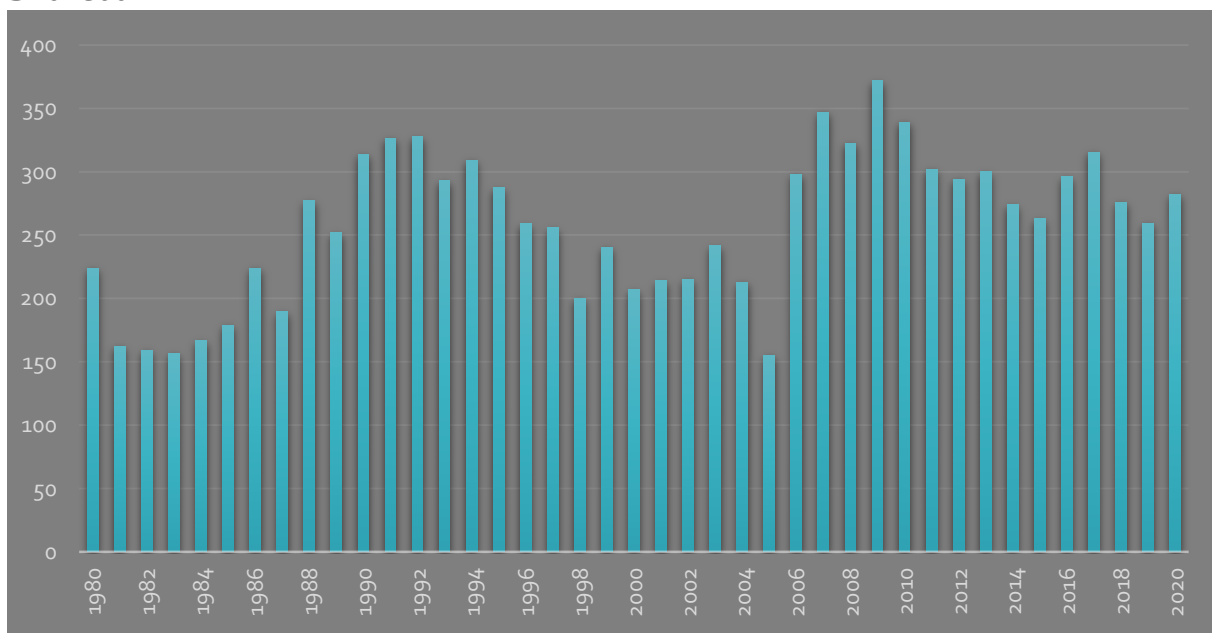
Til diagrammet over må det bemerkes at de første fem årene (1980-84) nesten utelukkende er basert på individtellingene. Da en begynte med reirtellingene i 1985 viste det seg at individtellingene gav for lavt estimat i de store koloniene (50 % for lavt i de koloniene der begge metoder ble brukt). Det reelle antallet i perioden 1980-84 er nok derfor 6000-7000 par. Spranget som vises fra 1984 til 1985 skyldes i stor grad endret metode - ikke reell vekst. Bestanden har vært i kontinuerlig nedgang de siste 20 årene, og er nå trolig bare omkring 40 % av størrelsen ved vernetidspunkt og omkring 20 % av størrelsen i de beste årene. Den store kolonien på Rauna har vært motoren i sildemåkepopulasjonen, her hekket det omkring 1500 par i 2020. I de øvrige reservatene hekket det i 2020 i underkant av 1200 par.

Gråmåke

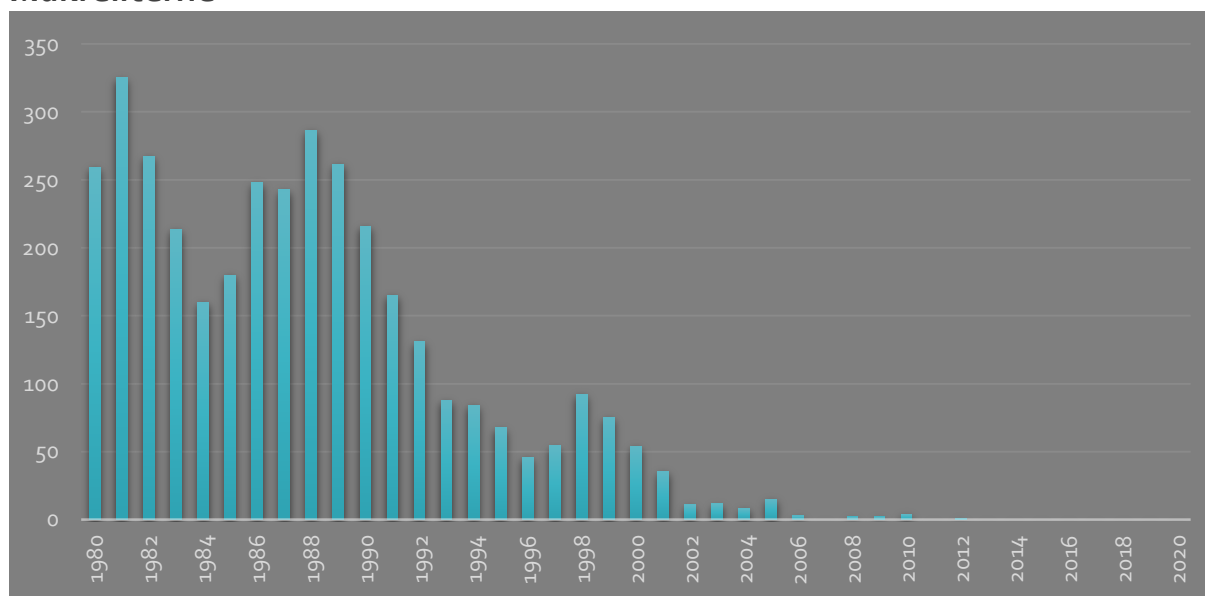
Diagrammet for gråmåke er trolig også påvirket av underestimering på 1980 tallet. Det store spranget mellom 1988 og 1989 skyldes nesten i sin helhet at estimatet for Markøy ble oppjustert fra 150 til 500 par da gikk over fra individtellingene fra båt til reirtellinger og ringmerking her. Siden har bestanden svingt litt fra år til år, men med svak negativ langtidstrend. Det ble registrert bare 905 par i 2020. En nedgang fra året før (1098 par), men nesten samme som i 2018 (933 par).

Svartbak

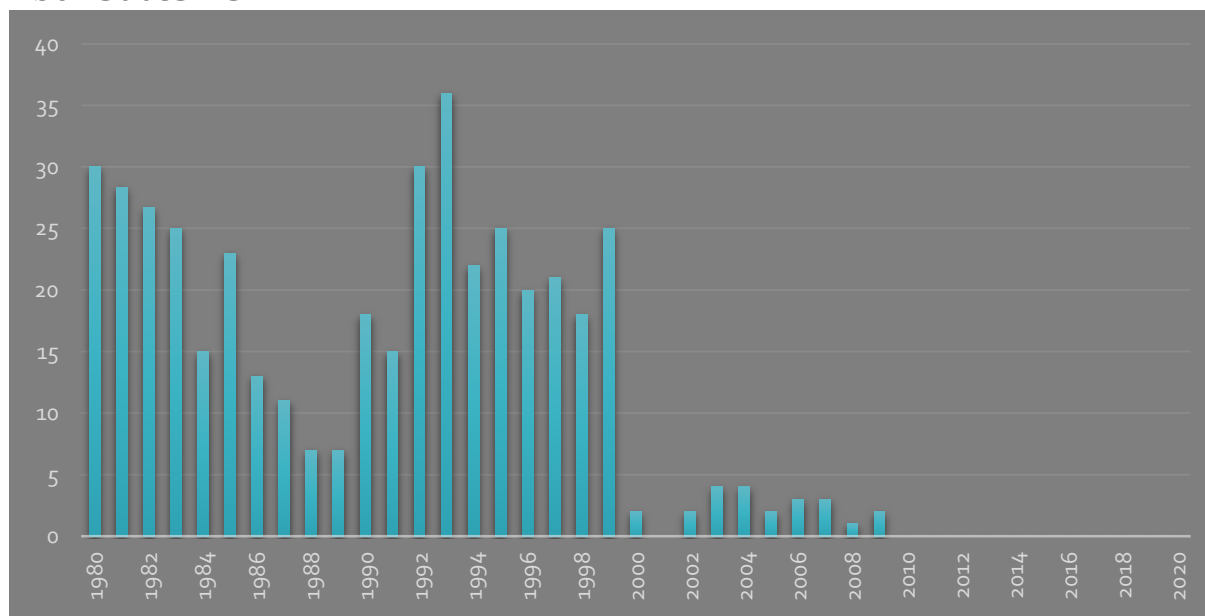
Svartbakbestanden har også gått i bølger, med siste topper i 2009 og 2017. Bestanden svinger nå omkring 250-300 par og ser ut til å være livskraftig og ganske stabil på et nivå som må betegnes som høyt historisk sett. 282 par ble registret i 2020. Svartbaken er den mest utbredte hekkefuglen i Vest-Agders sjøfuglreservater: I 2020 ble arten registrert hekkende i 30 av de 32 sjøfuglreservatene.

Makrellterne

For makrellterna sin del kan en nå konkludere med at arten er permanent utgått fra sjøfuglreservatene, etter at vi nå har hatt åtte år helt uten hekking. Når det gjelder artens totale bestand og utbredelse så har den i mange år vært helt borte fra kysten vest for Lindesnes, og vestgrensen for artens utbredelse synes å flytte seg stadig lengre østover. Gledelig har der derfor vært å registrere at vi de fem siste årene (2016-20) har fått en liten re-etablering på Sveigeholmen i Flekkefjord (ikke vernet), etter seks års fravær i denne kommunen. Det ble registrert 278 par utenfor sjøfuglreservatene i 2020, det henvises til siste kapittel i denne rapporten for detaljerte opplysninger om kolonistørrelser og hekkesuksess.

Rødnebbterne

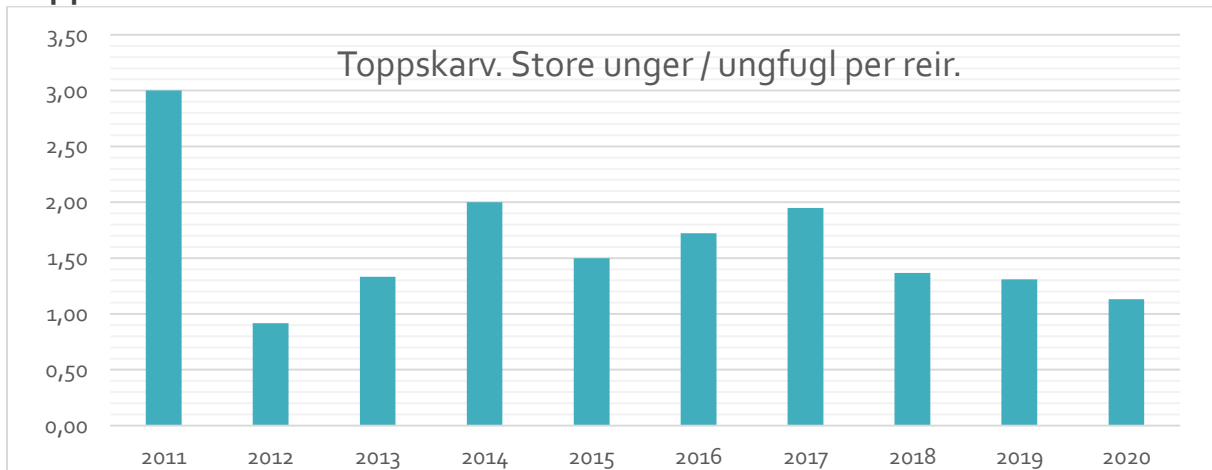

Rødnebbterna kan regnes som utgått som hekkefugl i Vest-Agder. I sjøfuglreservat-sammenheng hekket denne arten stort sett bare på Rauna og siste hekkefunn her var i 2009. Tidligere har rødnebbterna også hekket på flere andre lokaliteter i fylket, men hyppigst på Lista. Siste hekkeplass var imidlertid på Rauna.

Hekkesuksess for utvalgte arter

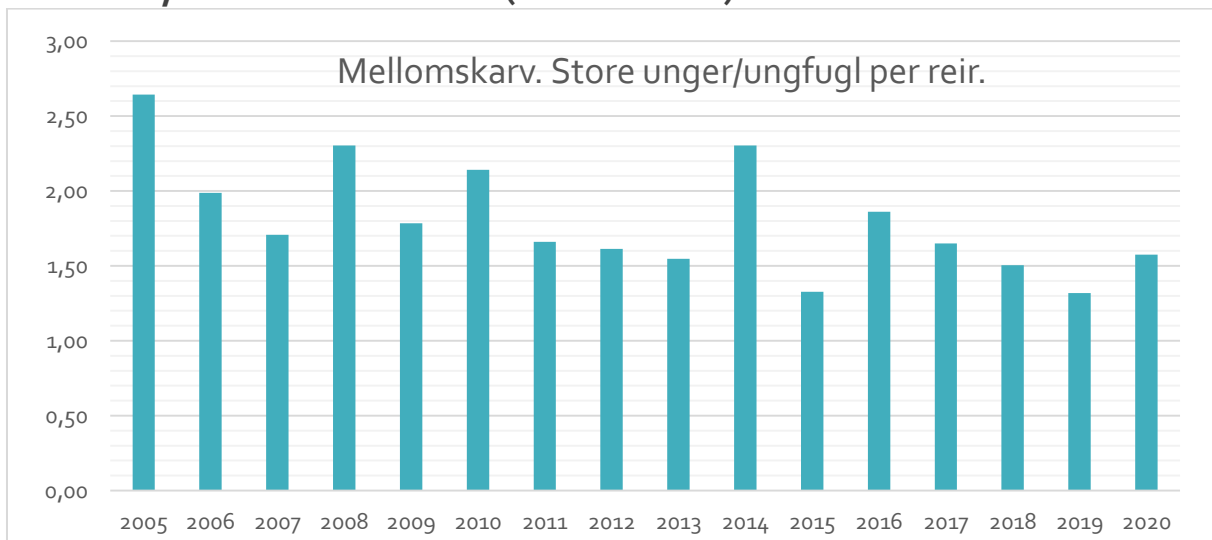
Her presenterer vi hekkesuksessen for de artene der vi har et noenlunde godt materiale på dette. Arter som forflytter seg rundt med ungekullene, det vil si ender og gjess, er vanskelig å følge opp frem til flygedyktig alder uten å dekke et stort sammenhengende område. Dette er ikke gjort i forbindelse med overvåkingen av sjøfuglreservatene. I forbindelse med SEAPOP prosjektet har vi imidlertid en lang dataserie på ærfuglens hekkesuksess langs Listastrendene, der kullene i stor grad er klekt ut på Rauna.

Toppskarv

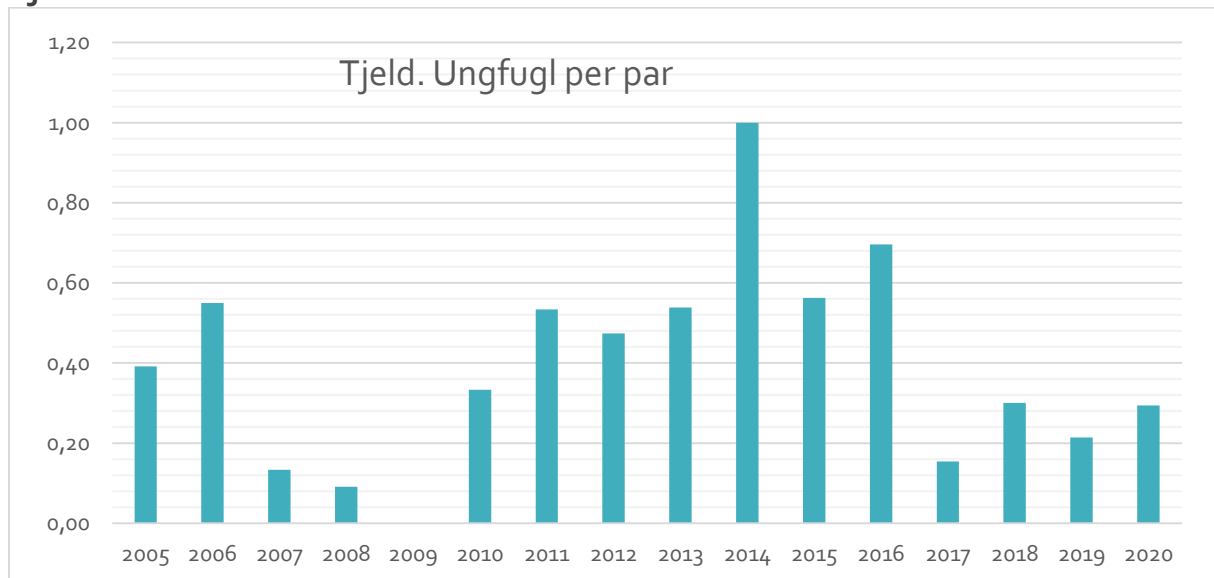
Det ble et brukbart produksjonsår for toppskarven også i 2020: Produksjonen på Rauna var minimum 40 ungfugl (31 reir). På Agneskjær var det 14 reir og minst 11 ungfugl ble registrert. Det må fremheves at dette er minimumstall. Toppskarven etablerte seg som fast hekkefugl i Vest-Agder for bare ti år siden. Det var betraktelig enklere å følge opp hvert enkelt reir de første årene i forhold til nå, når bestanden i de to koloniene nærmer seg 50 par til sammen.

Storskarv, underarten *sinensis* (mellomskarv)

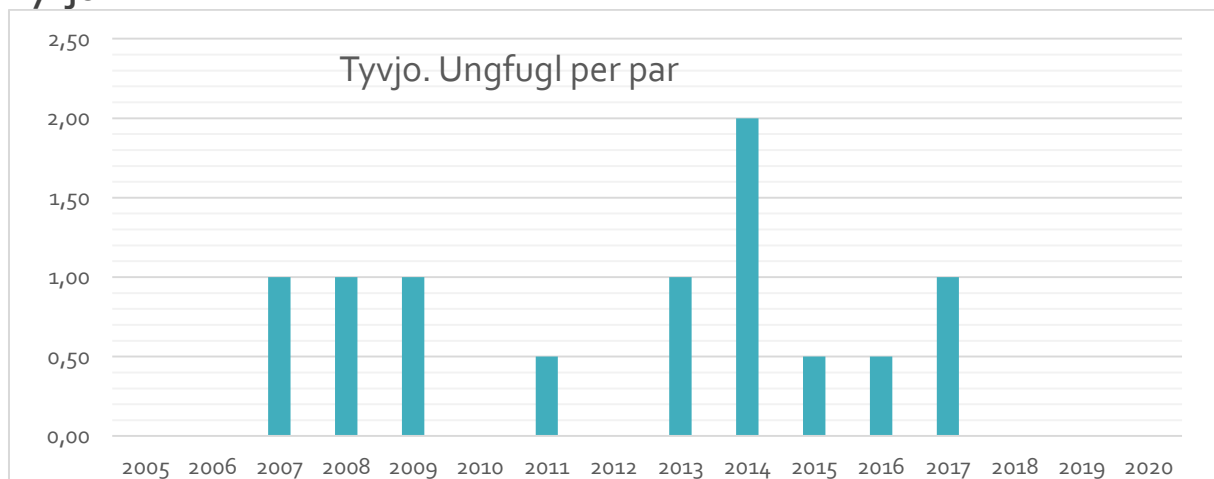
For første gang siden mellomskarven etablerte seg som hekkefugl på Agneskjæret ble det ikke anledning til å undersøke hekkesuksess her. Produksjonstallet for 2020 baserer seg derfor kun på tall fra kolonien på Rauna. Minst 430 unger vokste opp her i 2020, noe som gav et produksjonstall på minimum 1,58. Sammenliknet med måker så har skarvene større voksendødelighet. De må derfor produsere flere ungfugl hver sesong for å opprettholde bestanden.

Tjeld

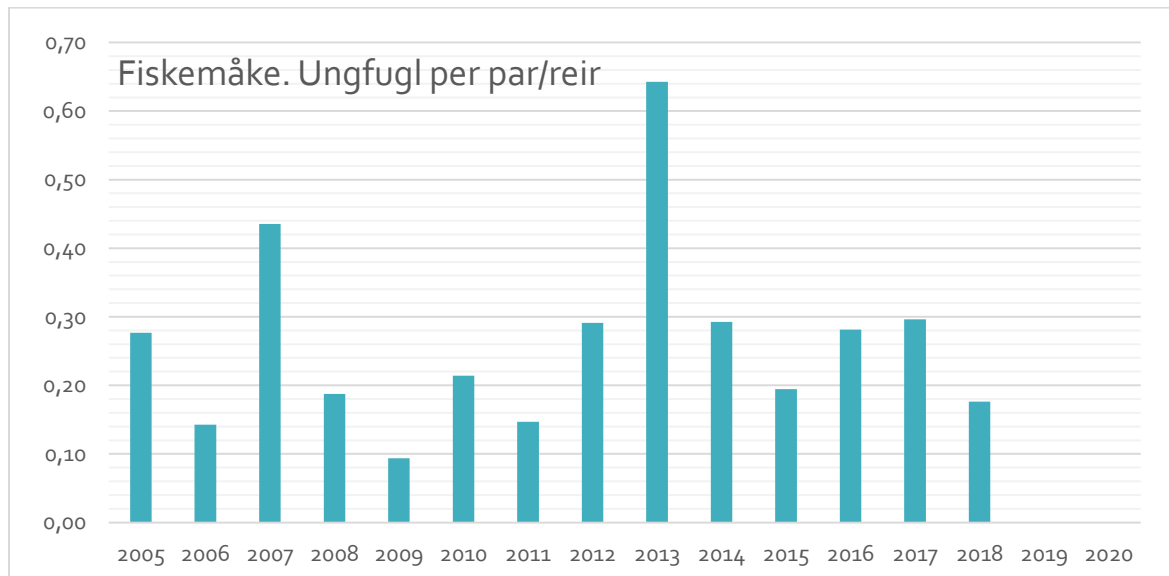
Tjelden har lenge slitt med dårlig produksjon i sjøfuglreservatene. Bestanden er også nedadgående, men nedgangen er ikke så sterk som en kanskje kunne forvente med så dårlig hekkesuksess. Noe av forklaringen kan være at tjelden lever lenge og er svært trofaste mot sin faste hekkeplass, en må derfor ha lange tidsserier for å se noen sammenheng mellom hekkesuksess og bestandsutvikling. Når det gjelder kvaliteten av vårt datagrunnlag på tjeldens ungfuglproduksjon, må det bemerkes at vi har vært dårlige til å følge opp dette. Som regel er langt under halvparten av hekkeparene fulgt opp med tanke på hekkesuksess, og det er derfor stor grad av usikkerhet knyttet til våre produksjonstall for tjeld. I 2020 ble hekkesuksessen til dømmes bare undersøkt hos 17 av 49 registrerte par (35 % av parene). Disse fikk kun frem fem ungfugler.

Tyvjo

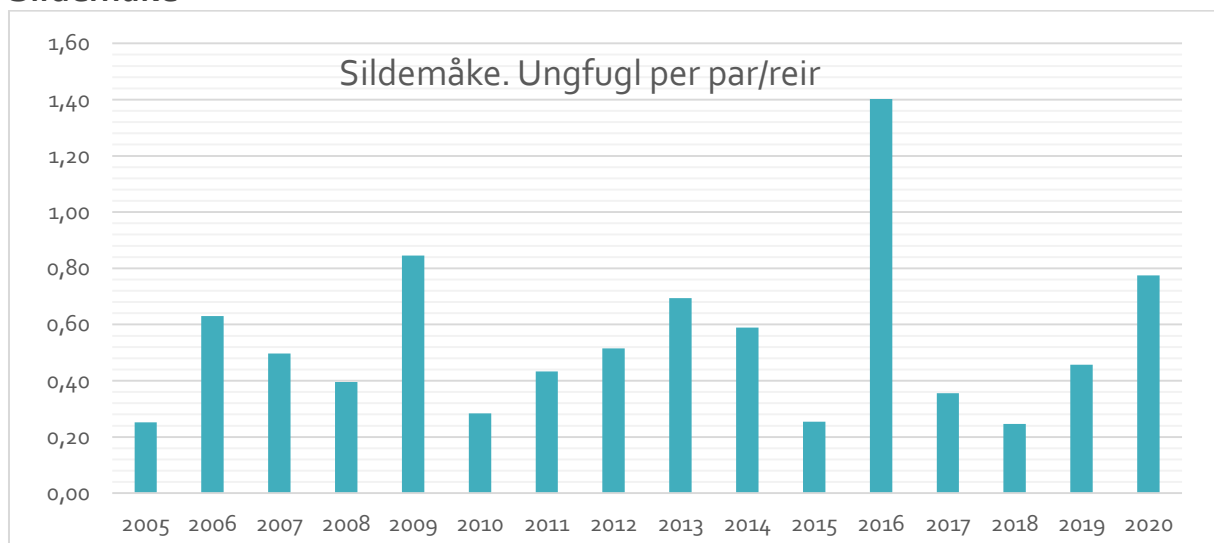
Noen nevnt tidligere var det ingen tyvjo som gikk til hekking i Vest-Agders sjøfuglreservater i 2020, noen ungeproduksjon ble det følgelig heller ikke. Heller ikke utenfor sjøfuglreservatene, hvor kun et eneste par var til stede i 2020, ble det produsert unger. Det har nå vært tre år på rad uten at tyvjounger har kommet på vingene i Vest-Agder. Med tanke på at det kun ser ut til å være et eneste par igjen så tyder dette på en snarlig slutt for tyvjoen i Vest-Agder.

Fiskemåke

Det har vært en gjennomgående svært lav produksjon hos fiskemåkene, bortsett fra i 2013 da en god produksjon på Grønningen dro opp produksjonstallet. De siste to årene har det imidlertid gått fra vondt til verre: Ikke en eneste unge av fiskemåke er registrert på vingene! I 2020 ble helt mislykket hekking bekreftet for 17 av de 26 registrerte parene, og det er lite sannsynlig at de resterende ni parene gjorde det noe bedre. En slik gjennomgående dårlig produksjon selvfølgelig ikke er god nok til å opprettholde bestanden, og dette er hovedårsaken til at fiskemåken etter hvert forsvinner helt fra sjøfuglreservatene.

Sildemåke

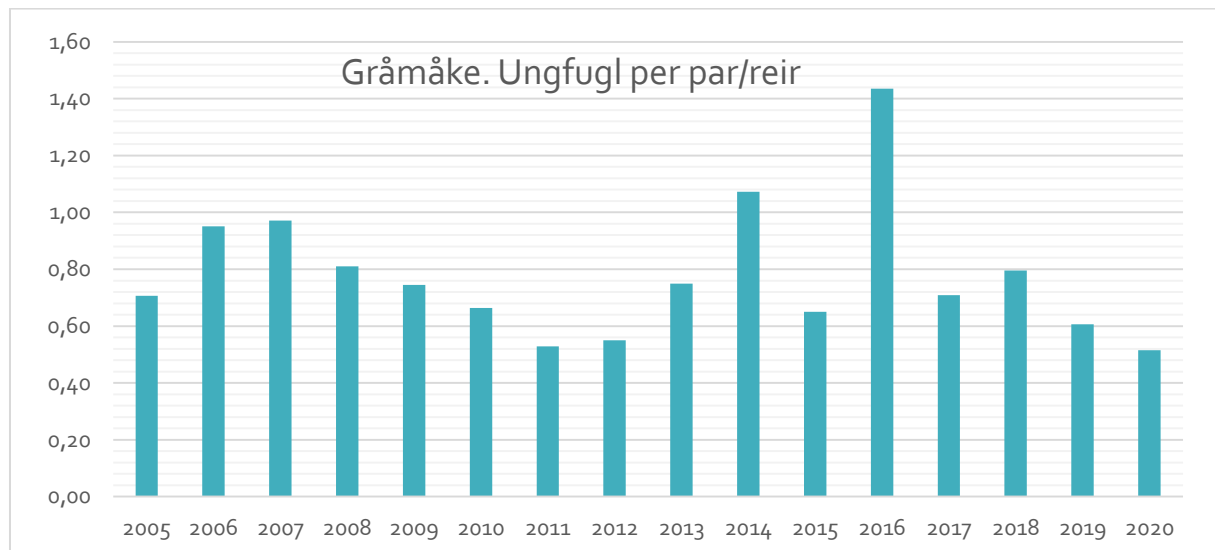

Produksjonen hos sildemåke varierer med næringstilgangen. I løpet av de foregående 14 årene har det kun vært to skikkelig gode år (2009 og 2016). Resultatet for 2020 ble det tredje beste siden vi begynte å følge opp hekkesuksess i 2005. Produksjonen ble tallfestet hos nesten alle de hekkende sildemåkene i sjøfuglreservatene (2694 av 2700 hekkepar) og resultatet ble 0,77 ungfugl/par. Totalt sett kom nesten 2100 ungfugl på vingene i sjøfuglreservatene i 2020. Bortsett fra på Hummerholmen (Lindesnes) og Terneholmen (Farsund) var det jevnt over brukbar produksjon i de største koloniene.

Selv om det var dårlig hekketilslag i begynnelsen av sesongen var det mye som tydet på god tilgang på næring (sild og liknende) utover sommeren, noe som medførte at hekkesuksessen til slutt ble brukbar. I mange kolonier var hekkingen svært sein, og det var flere steder unger langt ut i august. På Rauna, hvor det er kort vei til store jordbruksområder

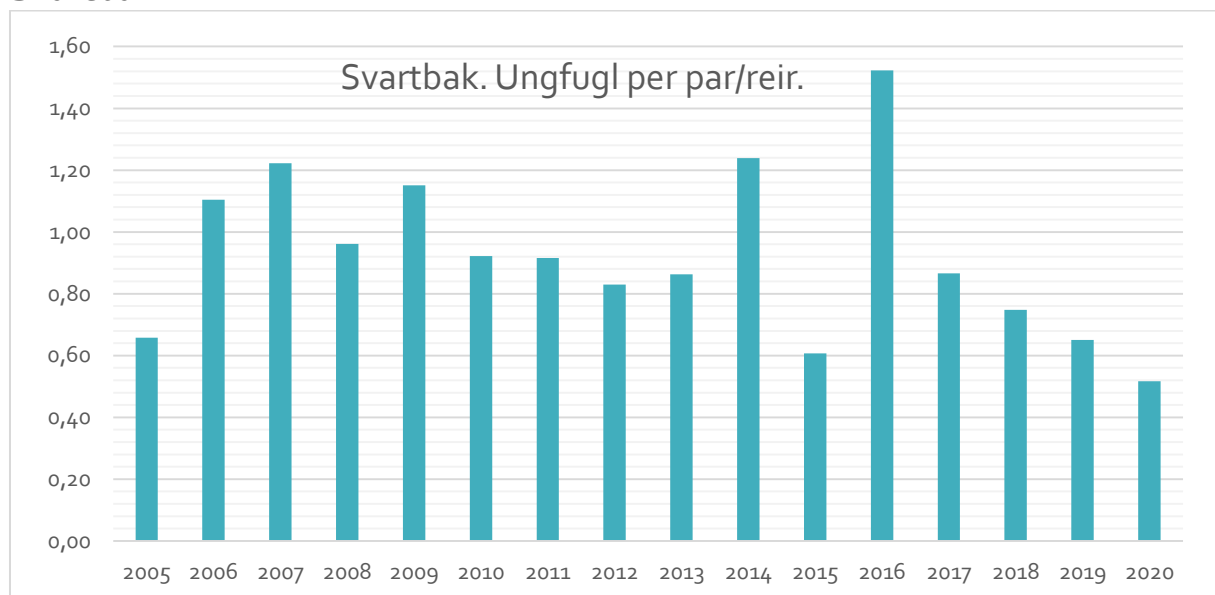
på Lista, gulpet mange unger opp rester av meitemark i tillegg til vanlige føde (sild og annen fisk). Meitemarken kommer opp av jorda når det blir for blaut, den regnvåte sommeren kan således ha gjort det enklere for sildemåken å få tak i alternativ føde, i hvert fall i noen områder.

Gråmåke

Gråmåken hadde den dårligste hekkesuksessen siden vi begynte å måle dette for 16 år siden. Produksjonen ble undersøkt hos 835 av de 867 parene som ble registrert i sjøfuglreservatene. Disse fikk kun frem omkring 430 flygedyktige unger, noe som tilsvarer en produksjon på 0,51 ungfugl per par. Gråmåken hekker tidligere enn sildemåken og nøt derfor ikke godt av bedret næringstilgang utover sommeren på samme måte som sildemåken.

Svartbak

Svartbaken er en typisk opportunist med allsidig næringsgrunnlag, selv om enkelte par spesialiserte seg på en type næring. Dette vises igjen på hekkesuksessen, som stort sett har vært god. Likevel ble 2020 det dårligste året siden vi begynte å registrere hekkesuksess for 16 år siden. Hekkesuksess undersøkt hos 238 av 282 registrerte par, og kun 123 ungfugl ble registrert (0,52 ungfugl/par). Svartbaken har trolig slitt med dårlig næringstilgang på våren og forsommeren, i likhet med gråmåke.

Arter som er utgått fra sjøfuglreservatene, men som fremdeles hekker i Vest-Agder

Hettemåke

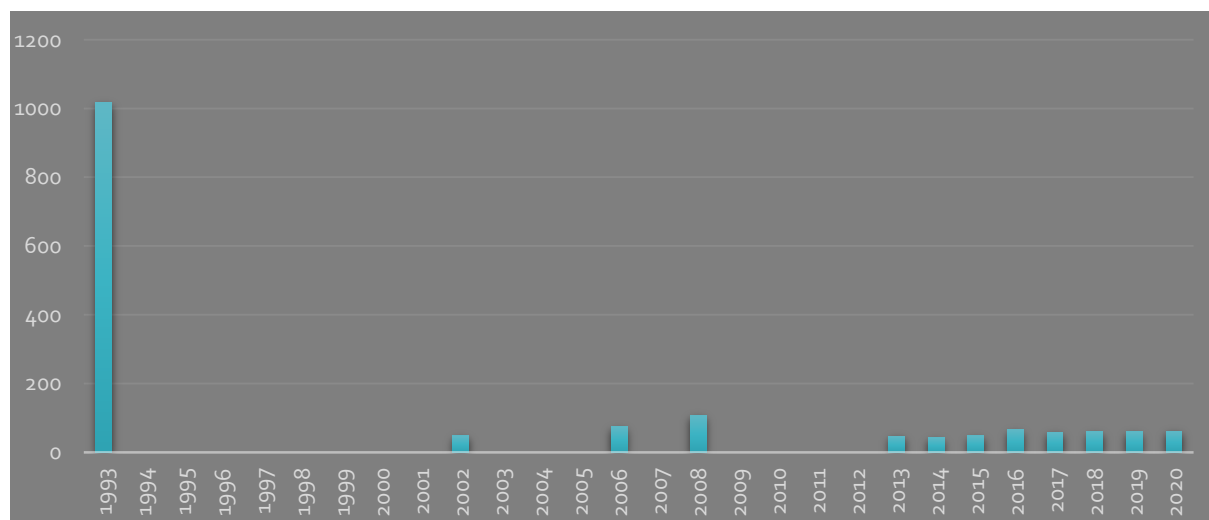
Hettemåken har som tidligere nevnt utgått fra sjøfuglreservatene for mange år siden, mens de store koloniene på Lista forsvant allerede på 1990-tallet. Nå for tiden er hettemåkens hekkeutbredelse i Vest-Agder begrenset til et fåtall lokaliteter i nye Kristiansand kommune. Vi sjekket alle de tradisjonelle hekkeplassene for hettemåke 2020, og regner med at vi fikk med oss det meste.

Det ble registrert kun 61 par i 2019, på seks lokaliteter. Produksjonen var jevnt over god, men det mangler data på hekkesuksess fra Ternevika så det er mulig at denne kolonien hadde mislykket hekking denne sesongen. Den faste kolonien i Sodefjedkilen hadde også et dårlig år, kun et par gikk til hekking og dette paret fikk ikke frem unger. På de fire andre lokalitetene ble det registrert minst 48 unger, hvorav de fleste kom på vingene. De 47 parene med kjent hekkesuksess fikk dermed i gjennomsnitt 1,02 unger på vingene.

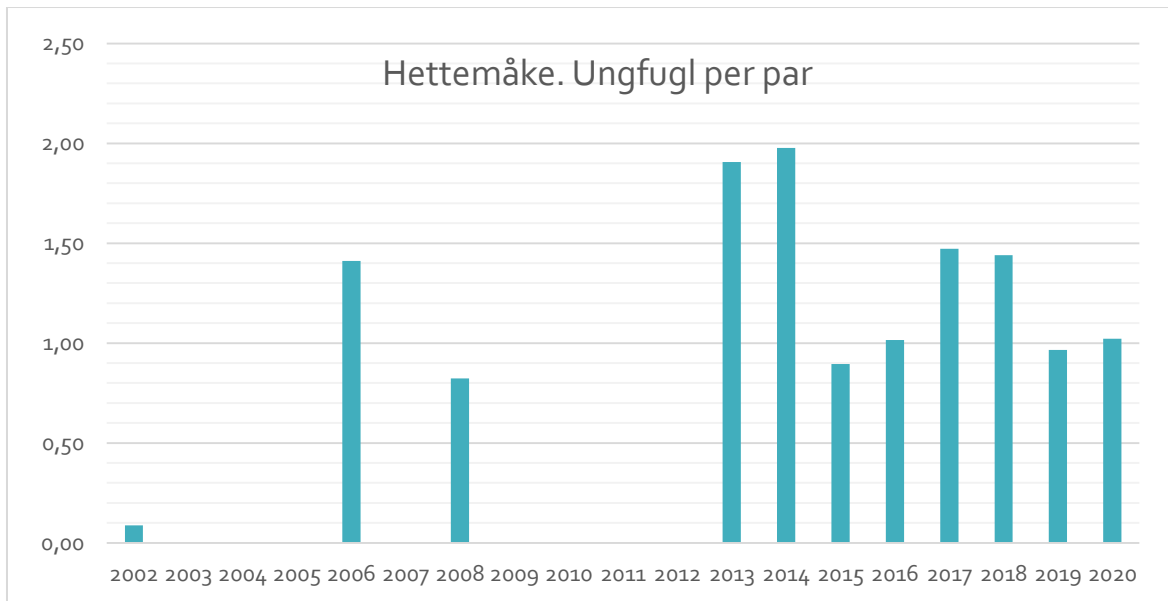
Lokalitet	Kommune	Bestand	Prod.	Kommentar
Leirkilen, Kussevika	Kr.sand	13	21	28/4: 11 ad, hvorav 3 ruget, 2/5: 18 ad, hvorav 11 ruget, 20/5: 20 ad, min. 11 ruget, 29/5: 19 ad, de fleste ruget, 28/6: 13 ad + 3 unger, 30/6: 25 ad m/21 ungfugl
Hermannsholmene, Fosseviga	Kr.sand	1	1	24/6: 1 par m/1 unge
Ternevika, Vågsbygd	Kr.sand	14	ukjent	27/4: 27 ad med 5 reir, 20/5: 23 ad Terneskjær, hvorav 13 ruget, 25/5: Min. 7 ruget Terneskjær + 1 ad Søndre Flatholmen, 28/5: 9 ad ruget Terneskjær + 1 par ruget Søndre Flatholmen
Butangholmene, Korsvikfjorden	Kr.sand	2	1	25/5: 2 par ruget, 3/7: 1 par m/1 unge. (Ref. Eldar Wrånes)
Trandleskjær, Fidjekilen	Kr.sand	30	25	18/5: 30 par ruget, 15/6: Min. 25 unger. (Ref. Eldar Wrånes)
Sodefjedkilen	Kr.sand	1	0	Ref. Eldar Wrånes

Hettemåke i Vest-Agder 2020, estimert hekkebestand og produksjon.

Den store knekken i Vest-Agders bestand av hettemåke kom når de store koloniene på Lista brøt sammen midt på 1990-tallet. På 2000-tallet har bestanden vært svært lav, men noenlunde stabil. Til tross for mange år med god ungeproduksjon ser vi ingen tegn til spredning eller økning i bestanden.

Totalbestanden av hettemåke i Vest-Agder 1993-2020 (antall hekkende par). Kun år med god kontroll på bestanden i hele fylket er vist.

Hettemåkas hekkesuksess i Vest-Agder 2006-2020. Kun år med god kontroll på både hekkebestand og ungeproduksjon er vist.

Også i 2020 hadde makrellterna god hekkesuksess i de fleste av koloniene der dette ble undersøkt. Her er en voksen sammen med en unge som har vokst opp på Raunaskjæret i Høllefjorden. © Odd Kindberg

Makrellterne

Selv om det ikke hekker makrellterner i sjøfuglreservatene lengre så forsøker vi å holde kontroll på bestanden som fremdeles finnes utenfor reservatene. Tabellen som følger viser alle hekkinger av makrellterne som ble registrert i 2020. Vi regner med at de aller fleste koloniene ble registrert og tallfestet.

Når det gjelder estimatene på hekkebestanden så er disse basert på rugende fugler og/eller antall voksne individer som er registrert på hver enkelt lokalitet. Alle observasjoner er gjort fra nærliggende fastland / holmer eller fra båt. For ikke å forstyrre de hekkende ternene så er det ikke gjort forsøk på å gå i land på hekkeplassene i rugetiden for å telle reir. Dette gjør at bestandsanslagene ikke nødvendigvis er helt korrekte, men mer en kvalifisert vurdering basert på de erfaringer vi har med makrellternekolonier.

Når det gjelder produksjonsestimatene så er disse også stort sett basert på observasjoner gjort på avstand (båt eller nærliggende holme/fastland). De fleste produksjonstallene er flyvedyktige unger, men vi har også valgt å regne store/nesten flyveferdige unger med i produksjonstallene der hvor vi mangler tall på flyvedyktige unger.

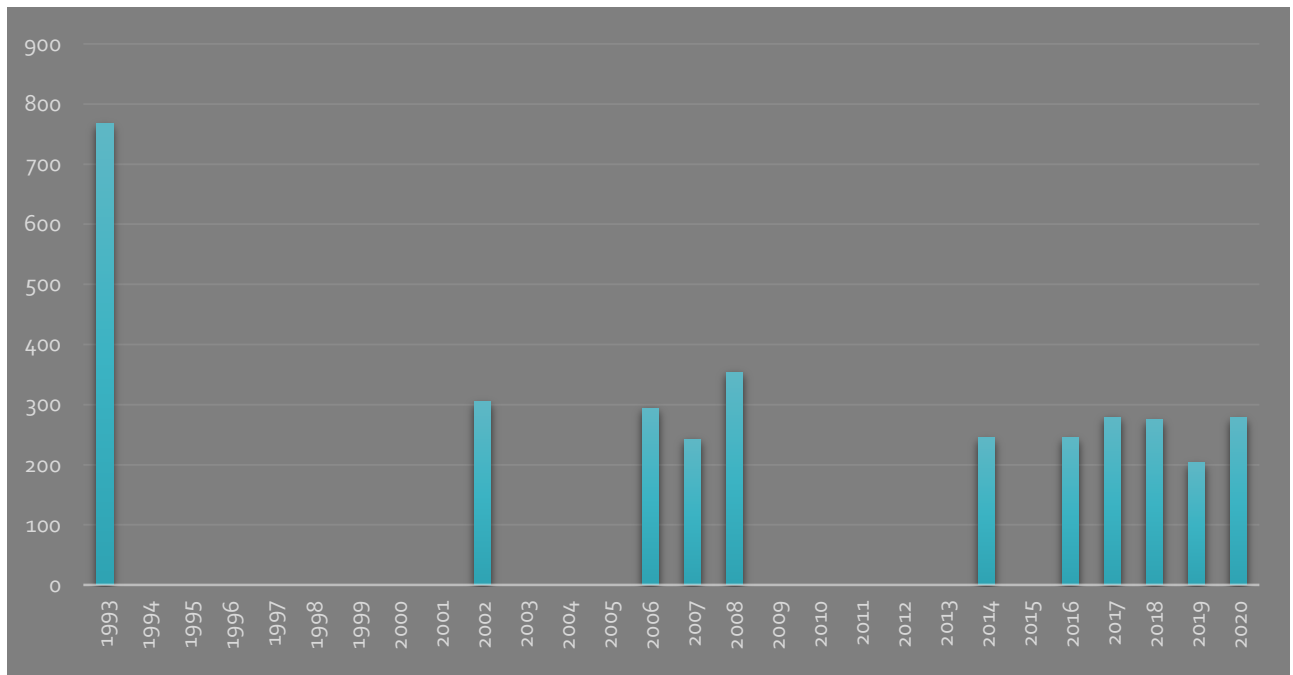
Lokalitet	Kommune	Bestand	Prod.	Kommentar
Sveigeholmen	Flekkefjord	5	5	26/5: 7 ad, hvorav 3 ruget, 26/6: 2 par + 2 ad + 2 nesten fl.ferdige unger, 7/7: 3 par m/2juv + 1 + 2 1/3-store unger + 2 par u/unger
Holmeskjæret, Jåsund	Lindenes	1	ukjent	15/6: 2 ad
Vestre skjær, Ramslandsvågen	Lindenes	1	ukjent	31/5: 1 par
Njerveskjæran	Lindenes	10	Ukjent	20/5: 12 ad, 22/5: min. 17 ad, trolig noen som ruget, 24/5: 11 ad, 31/5: ca. 20 ad, kun 4 obs. rugende
Selvoien, Børufsodden	Lindenes	1	ukjent	31/5: 1 ad
Åmlandsstranda, Nordfjorden	Lindenes	8	16	20/5: 5 par, 31/5: 8 ad, hvorav 2 ruget, 8/6: 16 ad, hvorav min. 5 ruget, 10/7: 8 par m/16 unger, hvorav flere fl.dyktige, 19/7: 16 juv
Bagstøvåg, Skjernøya	Lindenes	2	3	8/6: 2 par ruget, 23/7: 1 par m/3 juv
Stølsholmen, Rossnesvågen	Lindenes	2	2	7/5: 10 ad, 8/6: 2 par ruget, 21/6: 1 par ruget + 1 par m/2 små unger, 13/7: 4 ad + 2 juv + hadde muligens vært et kull til
Indre Kopperholmen, Skjernøya	Lindenes	2	ukjent	8/6: 2 par ruget, 21/6: 1 par ruget
Langholman, Sandvika	Lindenes	9	14	3/5: 10 ad, 21/6: 18 ad m/reir, 13/7: min. 13 juv, 19/7: 14 juv
Dalskilen	Lindenes	1	ukjent	30/5: 2 ad m/reir
Gullholmen, Vigekilen (3 skjær)	Kr.sand	1	Ukjent	30/5: 0 ind, 28/6: 1 ad
Rauskjæret, Høllefjorden	Kr.sand	34	ukjent	20/5: 2 ad, 22/5: 2 ad, 31/5: ca. 50 ad, 1/6: 30 ad, 3/6: 38 ad, hvorav ca. 15 rugende, 28/6: 23 ad, 30/6: 68 ad, 11 reir m/17 egg, 27 unger (23 ringmerket), 17/7: 12 ad, 23/7: 1 ad m/2 juv, 31/7: 1 ad m/1 juv
Leirkilen, Kussevika	Kr.sand	1	Ukjent	4/5: 2 ad, 20/5: 1 ad, 29/5: 1 par
Foreholmskjærene, Kossevika	Kr.sand	8	ukjent	20/5: 2 ad, 29/5: 8 ad, 1/6: 16 ad, 3/6: ca. 20 ad, hvorav ca. 8 ruget, 28/6: 7 ad, 30/6: 16 ad + 12 unger (11 ringmerket)
Langenesholmene, Langenes	Kr.sand	1	ukjent	2/5: 1 par, 20/5: 2 ad, 23/7: 0 ind.
Guleholmen, Langenes	Kr.sand	3	ukjent	20/5: 4 ad, 29/5: 4 ad, hvorav 3 ruget
Lille Alsvigholmen, Flekkerøy	Kr.sand	1	2	28/5: 1 par ruget, 6/6: 1 par ruget, 24/6: 1 ad m/3 unger, 16/7: 1 par m/2 juv
Mågeholmen, Skålevik, Flekkerøy	Kr.sand	10	ukjent	2/5: 3 ad, 11/5: 4 ad, 20/5: 14 ad, 21/6: 20 ad, hvorav min. 5 ruget
Søndre Seilskjær, Flekkerøy	Kr.sand	1	ukjent	20/5: 2 ad, 21/6: 1 par ruget
Rundeskjær, Paulen, Flekkerøy	Kr.sand	8	ukjent	2/5: 1 par, 11/5: 1 par, 20/5: 3 ad under etablering, 21/6: 14 ad, hvorav 8 ruget
Skjær v/Paulens Geiderøy, Flekkerøy	Kr.sand	13	4	2/5: 9 ad, 11/5: 15-20 ad, 20/5: min. 7 ad, 21/6: 25 ad, hvorav min. 5 ruget, 31/7: min 3 ad m/4 juv
Lille Risøya, Flekkerøy	Kr.sand	1	ukjent	2/5: 1 par, 11/5: 1 par, 20/5: 1 par, 21/6: 1 par ruget
Flekkholmen, Flekkerøy	Kr.sand	2	ukjent	11/5: 2 par

Lokalitet	Kommune	Bestand	Prod.	Kommentar
Ringskjær, Møvig	Kr.sand	20	ukjent	20/5: 29 ad, 25/5: 10-20 ad, 28/5: min. 25 ad, 1/6: min. 40 ad, hvorav min. 12 ruget, 21/6: 25 ad, 24/6: 25 ad, 23/7: Kolonien forlatt
Ternevik, Møvig	Kr.sand	2	ukjent	2/5: 4 ad, 7/5: 5 ad, 11/5: 6 ad, 20/5: 2 ad, 25/5: 5 ad, 28/5: 2 par
Daudmannsholmen, Andøya	Kr.sand	15	ukjent	2/5: 3 ad, 1/6: 31 ad, hvorav min. 8 ruget, 21/6: 30 ad, hvorav 7 ruget, 24/6: 30 ad.
Kaga (Flyndra), Kjosbukta	Kr.sand	16	ukjent	25/5: 18 ad, 30/5: 28 ad, 1/6: 20 ad, flere ruget, 2/6: 5 ad, 8/6: 10 ad, 21/6: 32 ad, hvorav 10 ruget, 8/7: 10 ad
Krabbeskjær (Smibryggeholmen), Kjosbukta	Kr.sand	1	ukjent	30/5: 1 ad, 1/6: 1 ruget, 21/6: 1 ruget
Skjær v/Myren gård, Fiskåtangen	Kr.sand	5	8	4/5: 5 ad, 21/5: 9 ad, noen ruget, 25/5: 4 ad, hvorav 2-3 ruget, 1/6: 8 ad, hvorav 5 ruget, 18/6: 5 ad m/mat til unger, 21/6: 10 ad + 3 kull m/tils. 8 unger
Karanteneholmen, Odderøya	Kr.sand	3	ukjent	21/6: 5 ad + 2 unger
Ytre Fantholmen, Bertesbukta	Kr.sand	19	ukjent	1/6: 34 ad, hvorav 19 ruget
Fantholmskjæret, Bertesbukta	Kr.sand	10	ukjent	21/6: 30 ad, hvorav 8 rugende + 2 kull m/tils 4 unger
Varholmskjæret, Varodden	Kr.sand	3	ukjent	21/6: 6 ad, hvorav 3 ruget, 28/6: 3 ad + 3 unger
Tangholmen, Dvergsnestangen	Kr.sand	27	20	25/5: Min. 25 par, 1/6: 54 ad, flere ruget, 14/6: ca. 60 ad. Fikk minst 20 unger på vingene (Ref. Eldar Wrånes)
Butangholmene, Korsvikfjorden	Kr.sand	8	7	25/5: 6 par, 28/6: 15 ad + 8 unger, 3/7: 8 par + minst 7 unger
Fidjekilen	Kr.sand	2	0	15/6: 2 par ruget, 28/6: 2 ad. Fikk ikke frem unger (Ref. Eldar Wrånes)
Haraldvigen, Indre Kalvøy	Kr.sand	3	Ukjent	25/5: 3 par ruget
Skjær i Randholmsund, Randøya	Kr.sand	1	Ukjent	18/5: 1 par, 25/5: 1 par m/reir, 15/6: 1 par m/3 nyklekte unger
Skjær i Vasningsvåg, Stangenesfjorden	Kr.sand	11	5	1/6: 11 par, 2/7: minst 15 unger, hvorav 5 juv. De fleste ungene ble tatt av svartbak (Ref. Eldar Wrånes)
Sodefjedkilen	Kr.sand	6	10	9/5: ca. 25 ad, 6 par fikk frem minst 10 unger (Ref. Eldar Wrånes)

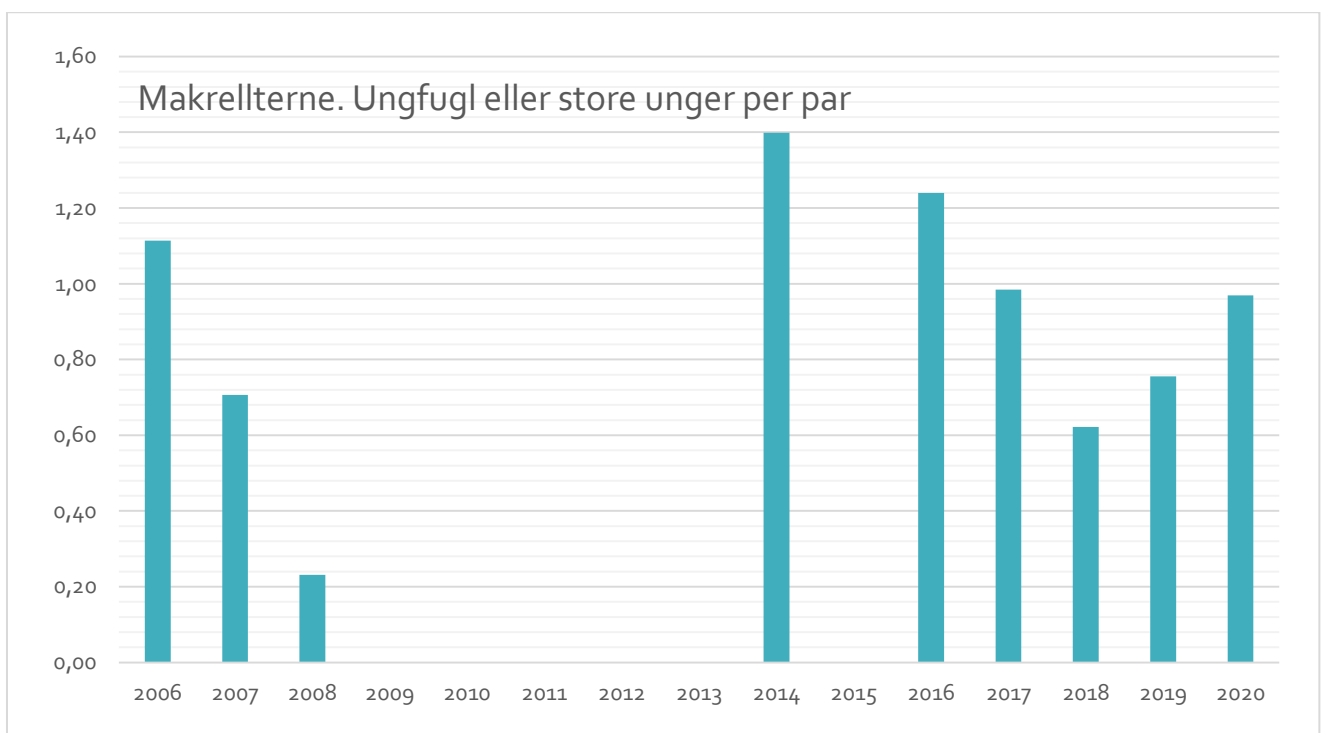
Tabellen over viser forekomst av hekkende makrellterne i Vest-Agder i 2020, estimert hekkebestand og produksjon. De viktigste observasjonsdataene er vist i kommentarfeltet.

Det ble registrert omkring 278 hekkende par av makrellterne i Vest-Agder i 2020, fordelt på 41 lokaliteter. Etter at et noe lavere antall par gikk til hekking i fjoråret (203 par) var bestanden i år igjen oppe på samme nivå som i 2018 (275 par) og 2017 (279 par). Foreløpig har vi imidlertid kun fått inn produksjonsdata fra 13 av disse lokalitetene (til sammen 99 par). Disse 99 parene produserte omkring 96 flyvedyktige unger, dette gir et produksjonstall på 0,97 ungfugl per hekkende par. Dette må sies å være et godt hekkeresultat for denne arten. Det er imidlertid ikke utenkelig at grunnen til at vi mangler produksjonsdata fra såpass mange kolonier skyldes at det var mislykket hekking i flere av disse, og derfor ingen tall å rapportere. Det reelle produksjonstallet for hele bestanden kan derfor godt være lavere.

Kristiansand kommune (inkl. gamle Søgne kommune), med omkring 236 par på 30 lokaliteter) står for hele 85 % av fylkets totalbestand. Det må også bemerkes at bortsett fra seks lokaliteter på Flekkerøy som inngår i Oksø-Ryvingen landskapsvernområde (Mågeholmen, Søndre Seilskjær, Rundeskjær, et skjær ved Paulens Geiderøy, Lille Risøya og Flekkholmen) så er ingen av disse lokalitetene vernet. Makrellternas hekkeplasser har således et svært dårlig vern i Vest-Agder.

Totalbestanden av makrellterne i Vest-Agder 1993-2020 (antall hekkende par). Kun år med god kontroll på bestanden i hele fylket er vist.

Makrellternas hekkesuksess i Vest-Agder 2006-2020. Kun år med god kontroll på både hekkebestand og ungeproduksjon er vist.

Den store bestandsnedgangen hos makrellterne skjedde mellom 1996 og 2002. De siste 18 årene har det kun vært en svak negativ trend, og de aller siste årene ser bestanden ut til å være stabil. Hekkesuksessen til makrellterna har stort sett vært god de siste sju årene, dette gir håp om at bestanden kan ta seg opp igjen på sikt. Det er imidlertid liten sjanse for at sjøfuglreservatene vil få noen betydning for makrellterna i fremtiden, slik det var før. Makrellterna hekker nå nemlig nesten utelukkende på svært små skjær i den indre skjærgård.

Kilder

Olsen, K.S. 2015: Årets fugl, gravand: Status i Vest-Agder. Piplerka 45, side 30-37.

Takksigelser

Denne rapporten har blitt til som følge av systematiske registreringer gjort av medlemmer i sjøfuglgruppa til NOF-VA, i tillegg har vi innhentet en del observasjoner fra andre NOF medlemmer og fugleinteresserte. Vi har stor nytte av observasjoner som er lagt inn på nettportalen www.artsobservasjoner.no, og vil med dette oppfordre til at alle observasjoner av hekkende sjøfugler (både i og utenfor sjøfuglreservatene) blir lagt inn her.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder takkes for økonomisk støtte til overvåkingsprosjektet. En del av de dataene som brukes i denne rapporten er også samlet inn gjennom SEAPOP prosjektet og «Det nasjonale overvåkingsprogrammet for hekkende sjøfugl», begge i regi av NINA (Norsk Institutt for Naturforskning).

VEDLEGG 1: OVERSIKT OVER HEKKEBESTAND OG HEKKE SUKSESS I VEST-AGERS SJØFUGLERESERVATER 2020

HEKKEBESTAND ER OPPGITT I ANTALL PAR - HEKKE SUKSESS ER OPPGITT I ANTALL INDIVIDER - METODER BRUKT I 2020 ER ANGITT UNDER TALLENE

Nr	Reservat	Kommune	Knoppsvane		Grågås		Hvitkinggås		Gravand		Ærfugl		Sliland		Storskjær		Topskjær		Teist		Tjeld		Fiskemåke		Slidemåke		Gråmåke		Svarbak				
			bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)	bestand (par)	suksess (ungfugl)			
0057	Bratholmene	Kristiansand		0																		1	0					1	0	reir	telling		
0058	Rensund	Kristiansand		3																		1	0						5	5	reir	minimum	
0059	Gåseholmen og Setholmen	Kristiansand		3																		1	ukjent						4	5	par	minimum	
0060	Tenneholmen og Grønningen	Kristiansand		?																		2	0						1	0	par	minimum	
0061	Oksø	Kristiansand	1	16																		2	ukjent						5	4	par	minimum	
0062	Skjede	Kristiansand		?																		2	ukjent						2	2	par	minimum	
0063	Store Lyngholmen	Søgne		1																		2	ukjent						5	4	reir	minimum	
0064	Heryøya	Søgne		3																		1	0						1	0	par	telling	
0065	Songvaar, Hølerøya og Kubbøya	Søgne		13																		5	ukjent						16	15	par	ukjent	
0066	Valley	Mandal		6																		5	ukjent						8	4	par	minimum	
0067	Søndre Eggvår	Mandal		2																		par	ukjent						2	ukjent	par	minimum	
0068	Kjelling (inkl. Storskjær og Nordreskjær)	Mandal		2																		2	ukjent						33	15	reir	telling	
0069	Skjærringen	Mandal		par																		par / reir							1	2	1	1	
0070	Store Vengesholmen	Mandal		12																		3	ukjent						90	10	17	10	
0071	Settingen	Mandal		6																		4	1						154	230	59	13	
0072	Stoholmen	Mandal		par																		1	ukjent						reir	minimum	reir	minimum	
4737	Bjørnen	Mandal		?																		1	ukjent						6	0	3	0	
0073	Korvholmene	Mandal		2																		1	ukjent						12	0	par	telling	
0074	Korten	Mandal		?																		1	ukjent						33	44	23	10	
0075	Hunneholmen	Lindesnes		1																		1	ukjent						60	2	40	15	
0076	Olavskjæran	Lindesnes		kull																		1	ukjent						par	anslag	par	telling	
0077	Udvåre	Lindesnes		?																		1	ukjent						30	25	40	5	
0078	Agneskjæret	Lindesnes		3																		3	ukjent						53	50	110	50	
0079	Snaskjæran	Lindesnes		?																		1	ukjent						reir	minimum	reir	minimum	
0080	Guleholmene	Lindesnes		?																		par										7	ukjent
0081	Markøy	Lyngdal																				1	ukjent						3	ukjent	reir	ukjent	
4736	Jacobs-, Lille- og Rundholmen	Farsund	1	2																		1	0						3	ukjent	reir	ukjent	
4735	Skyråskjær	Farsund		telling																		1	reir	minimum					1	0	par	telling	
0082	Tenneholmen	Farsund	1	ukjent																		1	1						64	14	38	15	
0083	Rauna	Farsund		3																		8	3						1520	1098	315	250	
0084	Redholmene	Flekkefjord		reir / kull																		1	ukjent						1	ukjent	6	ukjent	
0085	Øvre og Nedre Svinholmen	Flekkefjord																				indiv							par / ind	2	par	reir	ukjent